Martina Špoutilová

Jiří Hanke

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2005

Martina Špoutilová

Jiří Hanke

Magisterská teoretická diplomová práce

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: Odb. as. MgA. Tomáš Pospěch
Oponent: Doc. Mgr. Jindřich Štreit

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2005

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně za použité literatury, časopisů a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF Slezské univerzity v Opavě a Umělecko-průmyslového muzea v Praze a na internetové stránky Institutu tvůrčí fotografie.

V Opavě, dne 1. října

Martina Špoutilová

© 2005 Martina Špoutilová, Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

Obsah

Úvod	2
Jiří Hanke	3
Lidé Pod průhonem	9
Pohledy z okna mého bytu	13
Otisky generace	19
Podnikatelé	25
Stop time	28
Ozvěny	33
Pařížské fragmenty	37
Galerie	40
Organizátor fotografických dílen	50
Závěr	56
Jiří Hanke - bibliografie	57
Seznam výstav	60
Zastoupení ve sbírkách	67
Použitá literatura	68
Seznam citací	74
Seznam použitých fotografií	75
Jmenný rejstřík	78

Úvodem

Rozhodla jsem se věnovat ve své teoretické magisterské diplomové práci životu a dílu fotografa a galeristy Jiřího Hankeho. K tomu mně vedlo zjištění, že o takto výjimečné osobnosti fotografického dění nebyla vydána žádná monografie. Tento fotograf pochází z Kladna, kde fotografuje, a hlavně založil galerii, kde vystavují nejen čeští, ale i zahraniční autoři.

Jiří Hanke

Jiří Hanke pochází z Kladna – města, kde fotografuje, měl první výstavu, bydlí, pracuje a založil galerii.

Fotograf **Jiří Hanke** se narodil 15. dubna 1944. Otec **Jiří** (1911 – 1980) byl učitelem na kladenském gymnáziu, poté úředníkem a od padesátých let dělníkem v zápustkových kovárnách ocelárny Poldi. Matka Růžena (1916 – 1996) byla manipulantka. Jiří Hanke vystudoval Jedenáctiletou střední školu v Kladně, kterou v roce 1961 zakončil maturitní zkouškou. Po té chtěl studovat na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity. Pro velký počet zájemců však nebyl přijat. Na základě přijímacích pohovorů dostal nabídku na Vysoké škole zemědělské, která v té době měla malý počet zájemců a tak získávali studenty z příbuzných škol, kteří sice udělali přijímačky, ale nebyli přijati. Na škole nevydržel a po prvním semestru odešel. Ve fotografii je autodidakt. Někdy kolem roku 1974 začal navštěvovat Lidovou konzervatoř v Praze, kterou vedl profesor **Ján Šmok**. *„Po druhé či třetí návštěvě a práci na domácím cvičení, kdy jsem přeskupoval různě na stole cihly a vytvářel „emotivní a informativní“ fotografie, mě však došla trpělivost. Cihly jsem vyhodil z okna a šel raději s fotoaparátem do ulic, mezi lidi.“*[1] V roce 1979 měl Hanke výstavu ve výstavní síni kulturního domu v Kralupech nad Vltavou. Tehdy tam přednášel o studiích a studentech **Ján Šmok**. Po zhlédnutí výstavy řekl: *„Jiří Hanke, ač nebyl, se klidně může považovat za mého žáka.“ „Přesto, že jsme se v následujících letech často setkávali, i zahajoval některou moji výstavu, nikdy jsem se mu nepřiznal, jak jsem uprchnul z jeho školy,“*[2] říká Jiří Hanke. V roce 1979 vycestoval

do Paříže se svým přítelem, malířem ze skupiny *Ateliér ´74*, **Václavem Frolíkem**. V tu dobu byla jediná možnost jak vycestovat - devizový příslib. Na této soukromé studijní cestě navštěvoval muzea a galerie, nasával atmosféru této meky umělců a hlavně tvořil. Později z těchto fotografií vznikla výstava *Pařížské fragmenty* a některé snímky hudebníků použil do publikace *Stop time*.

L. Parsons, Paříž, 1979

Každý občan České republiky v tehdejší době pokud nestudoval, musel být zaměstnán. A tak po ukončení studia na vysoké škole Hanke nastoupil do zaměstnání. V roce 1962 se stal úředníkem v pobočce Státní spořitelny v Kladně. Záhy na to narukoval na základní vojenskou službu (1962 – 1965).

V tu dobu již fotografoval život kolem sebe a své první publikované fotografie měl v časopise *Československý voják*.

Ve foyer budovy, kde pracoval jako úředník až do roku 2003, založil v květnu v roce 1977 *Malou galerii České spořitelny v Kladně*. V malé výstavní síni pořádá dodnes výstavy. Zprvu to byly výtvarné, později již jen fotografické. Bankovní činnost mu umožňovala věnovat se galerii i volné tvorbě. A tak po roce 1989, kdy mnoho fotografů opustilo své zaměstnavatele a stalo se závislými na získávání zakázek, Jiří Hanke zůstal zaměstnancem spořitelny.

V letech 1968 až 1976 vytváří fotografické koláže. V té době měl krátce po svatbě a jeho žena **Jiřina Hankeová** (1948) se věnovala kresbě a malbě. Její tvůrčí aktivita ovlivnila i Hankeho. Obdivoval

surrealismus, a nejvíce se hodila technika koláže. Tu Hanke lepil z vystřižených obrázků z časopisů a nalezených fotografií. Koláže vytvářely jakýsi doplněk k jeho tehdejším folkovým písním. Jednalo se o takzvané protestsongy, zaměřené na civilizační problémy, proti tehdejší normalizaci následující po srpnu 1968.

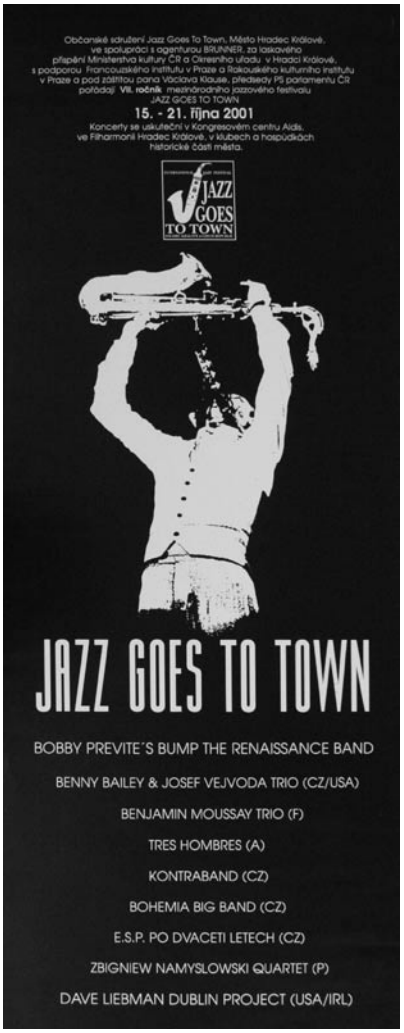
Od roku 1975 do roku 1978 je členem kladenské tvůrčí skupiny *Ateliér ´74*, s níž v letech 1975, 1976 a 1978 také vystavuje. Na některých výstavách vystavovala se skupinou i Hankeho manželka Jiřina. Skupina neměla žádný tvůrčí či ideový program. Členové spolu vystavovali, scházeli se a diskutovali o umělecké tvorbě. Hanke se seznámil se skupinou na jejich první vernisáži roku 1974, kam byl pozván, aby zahrál své písně. O rok později se skupinou vystavoval své koláže. V tu dobu již více fotografoval a jeho další výstavy byly fotografické. Dalšími členy byli kladenští malíři **Anna Tichá**, **Jana Gratzová**, **Václav Frolík**, **Josef Vejvoda** a **Viktor Stříbrný** – umělecký kovář. Po několika letech skupina zanikla.

Hanke fotografuje od mládí po vzoru svého otce, který se fotografování věnoval nejvíce ve čtyřicátých a padesátých letech. Jiří Hanke vzdává této prvotní inspiraci opakovaně hold. Příležitostně zařazoval otcovy fotografie na vlastní výstavy a v roce 1994 připravil pro *Malou galerii spořitelny v Kladně* cyklus devíti dvougeneračních prezentací zděděného talentu – *Jiří Hanke starší + Jiří Hanke*. K této výstavě sestavil malý katalog. Ještě před touto společnou výstavou v červnu roku 1981 vybral a sestavil z rodinné pozůstalosti první reprezentativnější retrospektivu svého otce.

Vážněji fotografuje od roku 1974, orientuje se především na dokumentární fotografii. Jeho hlavním cílem je Kladno a jeho obyvatelé. Tomuto městu věnoval celkem čtyři soubory. Humanisticky pojatý sociální dokument *Lidé Pod průhonem* vzniká od roku 1975 a Hanke v něm dokumentuje periférii Kladna. Od 10. září roku

1981 zachycuje dění pod oknem svého bytu. Tento soubor nazývá *Pohledy z okna mého bytu*.

Konceptuálnímu souboru portrétů Otisky generace se věnuje od roku 1986. Tento cyklus svým konceptem můžeme řadit nejen do portrétní fotografie, ale také do dokumentu, protože Hanke portrétuje v konkrétním prostředí, například doma nebo ve firmě. V letech 1992 a 1995 vznikal sociální dokument Podnikatelé. Tento soubor je založen na komparaci portrétu podnikatele mnohdy se zaměstnanci na první fotografii a na druhém záběru je charakteristické logo zachycující název firmy nebo informační cedule.

Plakát k jazzovému festivalu

V galerii, kterou založil od roku 1986 portrétuje všechny vystavující. Tento soubor také řadím k městu Kladno, protože tato malá galerie je v Kladně, a tam se výstavy odehrávají. Vzniká tak soubor před výstavou. Každý rok vznikne stejný počet fotografií jako je výstav.

Svou první fotografickou výstavu uskutečnil v roce 1979 doprovázenou kresbami **Karla Součka** v kladenském zámku.

V letech 1967 – 1971 byl členem beatové skupiny *Barclay*, 1972 – 1976 vystupoval sólově na folkových pódiích s vlastními písněmi. V Praze roku 1972 získal 2. cenu *„O ptáka Noha“* folkového sdružení *Šafrán*. Později hudebníky hlavně fotografoval a sestavil

publikaci *Stop time*. V časopisech Melodie a Gramorevue koncem sedmdesátých a počátkem osmdesátých let publikuje fotografie s jazzovou tematikou.

V osmdesátých letech napsal několik článků a recenzí do časopisů: *Československá fotografie* a *Ateliér*.

Hanke se pokoušel dostat do evidence tehdejšího *Svazu výtvarných umělců*. Nebyl přijat. Tehdejší členství bylo založeno mnohem více na socialistické ideologii, nežli na uměleckých ambicích. Členem *Unie výtvarných umělců* a *Asociace profesionálních fotografů* se stal počátkem roku 1990. Asociace fotografů byla založena jako sdružení profesionálních a tvůrčích fotografů České republiky, jako volné pokračování *Svazu výtvarných umělců - fotografická sekce*. Asociace pořádá výstavy a vypracovala projekt *Muzea fotografie*. Na začátku devadesátých let se také stal členem *Aktivu volné fotografie* při *Pražském domu fotografie*.

Od počátku devadesátých let se účastní různých fotografických festivalů, konferencí a workshopů ve Vratislavi v Polsku, Dánsku nebo v Houstonu. V letech 1992 a 1993 švýcarští fotografové **Ladislav Drezdowicz** a **Roland Schmid** za finanční podpory nadace *PRO HELVETIA* pořádali fotografický workshop *Petržalka - Basel*. Ke spolupráci byli pozváni slovenští fotografové **Táňa Hojčová** a **Martin Štrba**, a čeští fotografové **Jiří Hanke** a **Bohdan Holomíček**. Z Hankeho iniciativy byl tento workshop rozšířen o třetí město Kladno. A tak vznikl workshop o třech městech *Petržalka - Basel - Kladno*. V Basileji bydlí oba švýcarští fotografové. Slovenští fotografové se fotografování Kladna již nezúčastnili. Výstavy vzniklých fotografií proběhly v Čechách, na Slovensku i ve Švýcarsku. Sám fotografické dílny organizuje.

V roce 2000 získal 3. cenu v soutěži *Czech Press Photo*. V roce 2004 získal čestné uznání v téže soutěži v kategorii Umění.

Hanke většinou tvoří monotematické cykly. Náměty čerpá převážně z kladenského prostředí, výjimky tvoří například *Pařížské fragmenty*, fotografie z *Bratislavy - Petržalky* nebo *New York – Texas*. Více popsáno v následujících kapitolách.

Je až k podivu, jak Jiří Hanke stihne při práci založit a vést galerii, fotografovat, účastnit se fotografických festivalů a vše funguje.

Petžalka (workshop) - Kladno, 1993

Lidé Pod průhonem

Toto je cyklus fotografií zachycující typickou atmosféru periférie, která je jakýmsi hybridním útvarem mezi městem a vesnicí. Pro autora je přitažlivé právě ono místo, kde žijí lidé se svými domácími zvířaty jako na vsi a za zády na ně dýchá město mohutnými paneláky. Ty nahradily podobné domky, jako jsou Pod průhonem. Tato čtvrť je jedna z nejstarších v Kladně, která vznikla původně prý obestavováním starých železničních vagónů, ve kterých horníci bydleli. Toto místo měli od nepaměti rádi výtvarníci a literáti. Dlouhá léta tam bydlel i Hankův přítel, spisovatel **František Stavinoha**, který ji a její obyvatele literárně zpracoval v knížce *Hvězdy nad Syslím údolím*. Její architekturu velmi výstižně nazval „architektura od výplaty k výplatě“. Když bylo na pár cihel, přistavil se kousek nemovitosti.

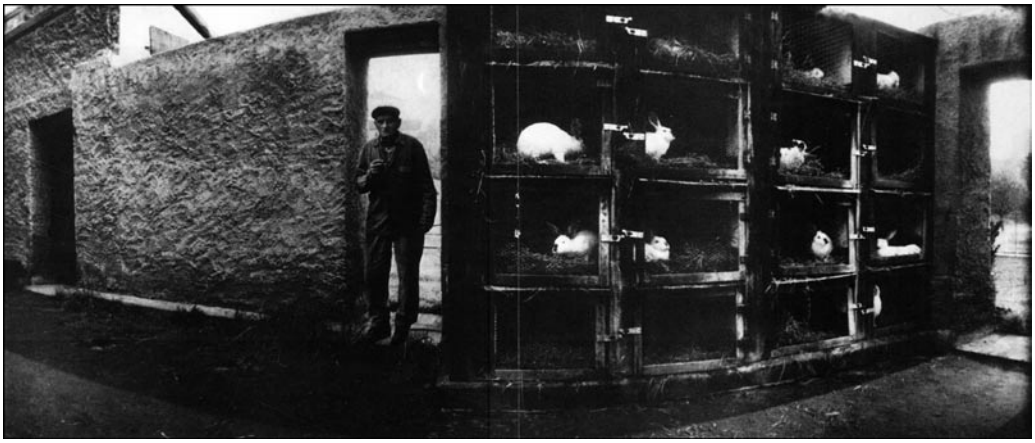

Lidé Pod průhonem

Již dvacet tři let se na zdejších dvorcích a zahrádkách pořádají vždy v červnu výstavy výtvarníků a hudební produkce pod širým nebem s názvem *Kladenské dvorky*. Atmosféra místa je neopakovatelná a proto hojně navštěvovaná. Hanke měl vždy rád surrealismus a jsou mu blízké práce členů *Skupiny 42*, poetika periférie ho oslovovala.

Hanke soustředěně pozoruje dění kolem sebe, nezúčastňuje se, nearanžuje, ale snímá. V podtextu některých fotografií cítíme jemný humor, ale bez ironie. Více humoru nacházíme u jiného cyklu tohoto autora – *Podnikatelé* z devadesátých let.

Hanke jako u všech svých fotografií dokonale využívá syrovosti černobílé fotografie, která se pro jeho humanisticky orientované snímky víc než hodí. Záběry lidí jsou jemné a člověka ukazují takového jaký je. Ze snímků dýchá jakýsi klid, který panuje v lidech této periférie. Podobné fotografie nacházíme i u dalších tvůrců české humanisticky pojaté dokumentární fotografie jako jsou **Jindřich Štreit**, **Dana Kyndrová**, **Markéta Luskačová** nebo **Bohdan Holomíček** a mnozí další. **Bohdan Holomíček** má blízko k Hankemu. Také je samouk ve fotografii. Oba fotografují lidi, ale Holomíček hlavně sebe ve spojení s okolním světem. Sebe, svoji rodinu, přátele a známé. Vytváří tak deník svých prožitků. Snímky pečlivě popisuje na okraj fotografie, popisky se tak stávají neodmyslitelnou součástí jeho snímků.

Lidé Pod průhonem

Oproti tomu fotografie **Dany Kyndrové** jsou více živé, fotografuje nejen všední den, ale hlavně různé oslavy a svátky, politické a jiné události. Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, z FAMU odešla ještě v nultém ročníku, kdy se musela zabývat různými cvičeními. Kladný vztah k lidem nacházíme na fotografiích i u další autorky **Markéty Luskačové**. Ta studovala sociologii na Karlově Univerzitě v Praze a přihlásila se i na FAMU pro získání potřebných fotografických znalostí. Zprvu fotografii využila jako nástroj k výpovědi o lidech ke svým sociologickým studiím. Oproti Hankemu jsou tyto fotografie ještě více založeny sociálně, na mateřství a pochopení druhého člověka. Tak u Luskačové vznikly všechny soubory a první z nich *Poutě na východním Slovensku*, byl zároveň její diplomovou prací na Univerzitě Karlově.

Lidé Pod průhonem

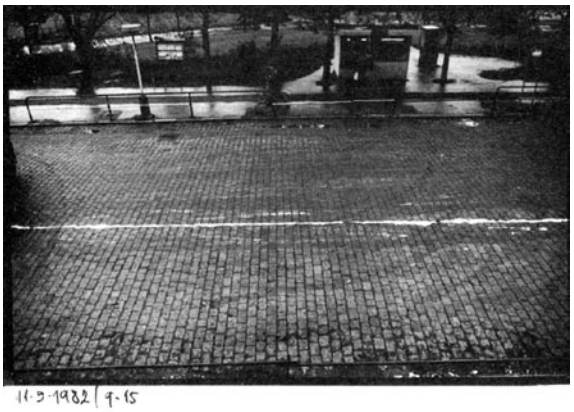
Ve srovnání Hankeho tvorby s dalšími fotografy bychom mohli pokračovat, ale každý si fotografuje po svém, a život a lidi zachycuje různě. Někdo více reportážně, jiný vyhledává sociální otázky a další lidské tragédie. Jiří Hanke zachycuje život takový jaký je. Jeho fotografie zaznamenávají čas, který pomalu plyne.

Lidé Pod průhonem

Pohledy z okna mého bytu

Jiří Hanke bydlel v budově, kde sídlila i pobočka české spořitelny. Od 10. září 1981 zachycoval vše, co se dělo pod oknem jeho bytu na náměstí v Kladně téměř nehybnou kamerou. Obdélník vyasfaltovaného chodníku a vozovky s úzkým proužkem městské zeleně a trafikou, který se čas od času měnil. Fotografoval na kinofilm, snímky jsou stavěné na šířku, tak jak vidí člověk. Každá fotografie je popsaná datem a hodinou vzniku. Hanke tak zaznamenal dvacetiletou historii jednoho místa. Místa kde se mění čas - jaro, léto, podzim, zima a zase jaro, léto a stále dokola. Mění se počasí, na ulici leží sníh, jindy je od dělníků rozkopaná a potom tam parkují auta. Další den pochodují po ulici vojáci a potom tam stojí několik aut vedle sebe. Mění se osvětlení a zase na ulici leží sníh. Ve sněhu jsou od kol aut namalované kruhy. Pod okny se stále něco děje, méně či více významné okamžiky, ale každý je jen jeden, je neopakovatelný. Vznikl tak konceptuální soubor dokumentující jedno místo.

10. ledna 2003 Hanke tento soubor symbolicky ukončil, protože se musel ze svého bytu odstěhovat. V roce 1994 U příležitosti retrospektivní výstavy v Okresním muzeu v Kladně k autorovým

padesátým narozeninám byl tento fotografický cyklus vydán knižně. Každý rok vyhlašuje nakladatelství časopisu *Fotografie - magazín* nejlepší fotografické publikace a tato se stala knihou roku 1995. Tento cyklus byl vystaven nejen v Kladně nebo v Praze, ale také v USA, Francii, Polsku, Německu nebo Dánsku.

Podobné snímky z různých oken fotografovali i jiní autoři. Sám Hanke konfrontuje svůj soubor s dalšími v roce 2003, krátce po té, co okna ukončil. Výstavu nazývá *Konfrontace* a zve na ni další tři autory. Čecha **Bohdana Holomíčka** a dva cizince **Matthewa Hammonda** a **Jerry Efeba**. Ti svá okna mají v různých dopravních prostředcích. Dávno před těmito autory fotografoval své okno také **Josef Sudek** v cyklu *Okno mého ateliéru* a mnoho dalších fotografů nejen z vlastních obydlí, nýbrž i ateliérů, hotelů a jiných oken.

Konfrontace

Výstava čtyř autorů v *Malé galerii České spořitelny v Kladně*. Jedním z vystavujících je i autor *Konfrontací* **Jiří Hanke**. Dva Češi, dva cizinci. Čtyři různé pohledy fotografů na svět. Každý z autorů vystavuje měsíc po sobě. Každý zaznamenává dějiny, čas, pocit a život ze svého „okna“. **Jiří Hanke** z okna svého bytu. Ostatní autoři z dopravních prostředků – **Matthew Hammond** má své okno v autobuse číslo 27, který projíždí městem Edinburgh. **Jerry Efeb** nezaznamenává žádné dějiny či určitá místa. Čas je neutrálním médiem, v němž imaginace a náhoda vzájemně rozehrávají děj za oknem auta. Děj je zbaven geografických, historických i kulturních souřadnic. Může to být kdykoli, může se to stát kdykoli a vlastně je

mu to jedno. Jde mu o pocit. Vždyť týdenní cestování po Alpách, hrající hudba a dobré víno to hlavně podporuje pocit. A o tom mu v jeho fotografiích šlo. V jeho fotografiích hraje velkou roli barva – červené fotografie, zelené s červeným akcentem, modrá až monochromatická. Z auta fotografuje také český autor **Bohdan Holomíček** cyklus *Vždycky, když jedu kolem*. Ten za svým oknem zaznamenává život. Náhodně vybírá čas i místo záběru. Jeho fotografie jsou úplně jiné, než Jerry Efeba. U Efeba může být jedno, po které dálnici jede, ale Holomíček zaznamenává osud. Spojení svého já s krajinou.

Matthew Hammond v cyklu *Journey* zaznamenává osudy jednotlivých částí města na jedné trase autobusu číslo 27. Je to malý začarovaný kruh, který načrtává topografii města. Fotografie ze stejného okna autobusu, okno se stává rámem obrazu a ohraničením času a osudu. Je to krouživý bod, jenž nelze jinak obsáhnout než cestováním autobusem. Je to mobilní stanoviště, ale dostatečně konstantní na to, aby i zde byly patrné proměny času. Starý Einbourgh howardovských Garden Cities s jeho Třemi Magnety (vysoké platy, sociální příležitosti a kulturní nabídka) prolínající se s postupující kosmopolitizací. A přesto i z těchto bodových sond můžeme vytušit, že toto město bylo ještě v sedmnáctém století velikostně srovnatelné se Stockholmem, ale „nízkou úrovní městské hierarchie se podobalo spíše malým městům ve Švédsku“, jak píše **Sven Lilja** ve své studii *Small Towns in Sweden and Finland* (in: *Small towns in early modern Europe*, Cambridge University Press, 1995)[4]. **Jiří Hanke** vystavuje v pořadí jako třetí své *Pohledy z okna mého bytu*.

Jerry Efeb: Le Voyage
5.3.2003 – 1.4.2003

Na cestu tam jsme si naplánovali celý den s vidinou dobrého vína a týdenního ježdění po francouzských Alpách. V autě hrála příjemná hudba. Šlo prostě o pocit.[5]

Matthew Hammond:, Journey
2.4.2003 – 6.5.2003

Autobus číslo 27 projíždí některými z lepších i horších částí města Edinburgh, jejichž architektura se dramaticky odlišuje. Ukazuje opulentní okolí městského centra i chátrající domy předměstí. Autobus se nestal hlavním tématem nicméně zůstává součástí tohoto projektu, neboť je snad jediným předmětem, který tyto části města spojuje.[6]

Jiří Hanke:
Pohledy z okna mého bytu
7.5.2003 – 3.6.2003

Fotografický záznam pohledů z okna mého bytu jsem započal 10. září 1981. Od té doby pokračoval s větší či menší intenzitou až do 10. ledna 2003, kdy byl symbolicky ukončen.[7]

Bohdan Holomíček:
Vždycky, když jedu kolem
4.6.2003 – 1.7.2003
Protože pořád někde jezdím a pořád nemám čas, tak aspoň tak… .
Mám to tak rád.[8]

20·3·1982 / 9.20

3·11·1983 / 14.15

28·4·1984 / 15.20

Otisky generace

Cyklus *Otisky generace* vznikal od roku 1986. Pod stejným názvem v roce 1998 byl vydán tento soubor knižně. V tu dobu to byla Hankeho čtvrtá kniha. Na kvalitě vazby, křídovém papíru ani tisku se nešetřilo. Formát publikace je 21,5 x 23,5 cm. O rok později získala cenu *Fotografie - magazínu*: Fotografická publikace roku 1999. Úvodní text napsal **Pavel Sedláček,** fotografie doprovází básně od **Bohumila Hrabala**: *Adagio Lamentoso*.

Vidím, kterak můj život je vsrkáván do života mé matky,
vidím, jak pupeční šňůrou jsem namotáván nazpátek
až do břicha pramáti Evy,
vidím, jak potřísněné spodky jsou otiskem nekonečna
a ušlechtilou hrůzou rozmíchaná střeva vedou k vyššímu vidění,
vidím své semeno, jak proti proudu je vsrkáváno nazpátek
až k první poluci jak horský pstruh,
vidím, jak pohlavním ústrojím všech mích předků
jsem vsrknut nazpátek až do chámovodu praotce Adama.

Myšlenka této básně volně doplňuje Hankeho fotografie, který ve svých portrétech poukazuje na podobnost rodičů a dětí nejen vzhledově, ale i duševně a výrazově. Ukazuje na vztahy mezi otcem a synem, matkou a dcerou - gesty, postojem, výrazem ve tváři.

Hanke používá středoformátový přístroj, čtvercový formát a černobílý materiál. Své fotografie důkladně popisuje jménem portrétovaných osob, jejich rokem narození a jakému povolání se věnují nebo zda je to důchodce. U mladší osoby píše, zda se jedná o dceru či syna. Dalším důležitým údajem je název města, ve kterém je to focené a datum. Z toho můžeme vyčíst, že větší část snímků je z Kladna.

Fotografuje v konkrétním prostředí, někdy je to domácí jindy profesní. Portrétovaní hledí fotografovi přímo do objektivu. Nestylizuje, takže i výraz postoje, gesto a výraz tváře vypovídá o jejich povaze a společenském postavení. Navíc dobové oblečení a bytové rekvizity přinášejí důkladné sociologické informace, které dělají z prostých statických fotografií zajímavý objekt našeho zkoumání. Tímto ukazatelem a začleněním portrétovaných do konkrétního prostředí můžeme tento cyklus řadit jak do portrétní tak i do dokumentární fotografie. Prapůvodním impulsem k tomuto projektu se stal letitý snímek, na němž je zachycen autor se svým otcem.

Pavel Wantoch (1946), mistr v ocelárně, a syn Pavel (1967), řidič desty
Kladno, 1987

Hanke fotografuje desítky dvojic, a to i v generačně odstupňovaných spojeních, prarodiče, rodiče, děti, otec na jedné fotografii s jedním synem a na druhé fotografii s druhým synem. Do fotografovaných rodin se s odstupem času rád vrací a vytváří další nové portréty.

Například fotografie rodiny **Bohdana Holomíčka**. Ten je vyfotografován jako syn Vladimíra Holomíčka (1912) – důchodce na jedné fotografii. A na dalším snímku

je Bohdan Holomíček (1943) jako fotograf se svým synem Šimonem (1977) – v tu dobu učněm. Z popisek na fotografii můžeme vyčíst, že portréty jsou z roku 1996 focené v obci Mladé Buky.

Mezi dvojicemi najdeme řadu známých lidí – fotografy Štreita, Lhotáka, Jasanského, Stacha, Kuklíka, Holomíčka, Chocholu s dětmi i rodiči. Výtvarníky Zoubka, Kafku, Grygara, hudebníka Hutku, hokejistu Jágra. Ale i lidi obyčejných a přesto důležitých profesí pro pozorovatele většinou jménem neznámých – zedníci, řidiči, zámečníci, lékaři, úředníci nebo i důchodci.

Ve svém souboru nezapomíná na sebe a svou rodinu. Fotografuje sebe s rodiči i se synem a dcerou. Podobně také snímá i svou manželku. K fotografiím se později vrací a vytváří další a další portréty.

Stanislav Friedlaender
S otcem
1987

Jan Malý, Jiří Poláček, Ivan Lutterer
Z cyklu Český člověk (Lanžhot)
1982

Siegfried Schmid (1937), hudebník,
a syn Roland (1966), fotograf
Basel, Switzerland, 1992

Myšlenku porovnávat fotograficky různé osoby můžeme pozorovat i u jiných fotografů, například **Pavla Hečka**. Ten v sedmdesátých letech vytvořil komparativní cykly *Dvojčata* či *Sestry*. V osmdesátých letech srovnává staré rodinné snímky a jím nově vytvořené portréty. Dává vyniknout rozdílu mezi dětstvím a dospělostí.

Jiná porovnání můžeme hledat v cyklu *Český člověk* od trojice autorů **Jana Malého**, **Jiřího Poláčka** a **Ivana Lutterera**. V osmdesátých letech vytvořili v improvizovaném prostředí přenosného stanu stovky sociologicky výmluvných portrétů.

Hanke ve svém souboru fotografuje i sám sebe, tím vznikají autoportréty. Sám sebe portrétuje i Stanislav Friedlaender. Jeho autoportréty jsou spíše sugestivní. Na snímcích je nahý v různých pózách s rodiči nebo přáteli. Jeho fotografie nedokumentují dobu, nevypovídají o člověku jako takovém.

Jiřina Hankeová (1948),
jednatelka,
a syn Michael (1972),
inženýr - konzultant
Kladno, 1997

Helena Lišková (1951),
asistentka,
a dcera Petra (1972),
lékárnice
Kladno, 1997

Mgr. Petra Hanke (1972),
lékárnice,
a syn Dominik (1997)
Kladno, 1997

Cyklus *Otisky generace* byl reprezentován na mnoha výstavách. V roce 1987 v pražské výstavní síni *Fotochemy*, úvodní slovo do katalogu napsal **Antonín Dufek**. V roce 1989 proběhla samostatná výstava v *Komorní galerii v Bratislavě* (*Odtlačky generácie*), katalog sestavila **T. Archlebová**. V Brně v *Domě pánů z Kunštátu* byl tento cyklus vystaven zároveň se souborem *Lidé z Podprůhonu*, na katalogu pracoval **Antonín Dufek**.

V roce 1990 proběhla výstava v Houstounu na *Fotofestu* společně s *Pohledy z okna mého bytu*, na katalogu spolupracovali **W. Watriss**, **F. Baldwin** a **Antonín Dufek**. V roce 1993 byl tento cyklus reprezentován hned ve dvou galeriích ve Skotsku. O rok později byl Jiří Hanke na *Setkání fotografů v Normandii* a v rámci festivalu tento soubor vystavil. V roce 1998 byla výstava v *Mánesu* v Praze a v *Malé galerii české spořitelny v Kladně*.

V roce 2001 vystavil tyto portréty společně s cyklem *Podnikatelé* v *Divadle Jiřího Myrona* v Ostravě. V souboru *Otisky generace* porovnává rodiče a jejich potomky, v kladenských *Podnikatelých* vzniká komparace podnikatele a cedule či loga zachycující název firmy. Pro oba soubory autor volí čtvercový formát, ale pro *Podnikatele* vznikají vždy dvojice fotografií.

Cyklus *Otisky generace* byl reprezentován i na mnoha kolektivních výstavách s jinými autory.

Marie Janatková (1904),
důchodkyně,
a dcera Alena Kottová (1930),
důchodkyně
Kladno, 1993

Alena Kottová (1930),
důchodkyně,
a dcera Alena (1950),
překladatelka
Kladno, 1993

Podnikatelé

Asociace fotografů udělila Jiřímu Hanke stipendium na téma *Změny*. V letech 1992 - 1995 tak vznikl další z Hankeho cyklů s názvem *Podnikatelé*. Jsou to portréty prvních podnikatelů v Kladně na počátku devadesátých let. Po roce 1989, kdy v naší republice nastala výrazná politická změna a lidé nemuseli být již zaměstnanci, mnoho z nich začalo na vlastní pěst samo podnikat. Toto slovo vzniklo, aniž by mělo jasný význam. Podnikatel byl člověk, který vlastnil obchod s čímkoli, výrobnu třeba lahůdek, autoopravnu nebo sex shop a byli to také majitelé velkých firem.

Hanke pro tento soubor vytvořil vždy dvojici fotografií, na prvním snímku představuje podnikatele a na druhé fotografii ukazuje firmu - logo, vývěsní štít nebo znak.

Majitele nočního klubu fotografuje uprostřed svých zaměstnankyň - spoře oděných prostitutek. Na druhém snímku je vývěsní štít na pozadí nočního města, které tím ještě více umocňuje účel tohoto klubu. Majitele výrobny lahůdek fotografuje před chladicím zařízením, čímž vzniká strohé pozadí, v každé ruce drží lahůdkář leklou rybu. Na snímku do dvojice je znak firmy nalepený na dveřích auta.

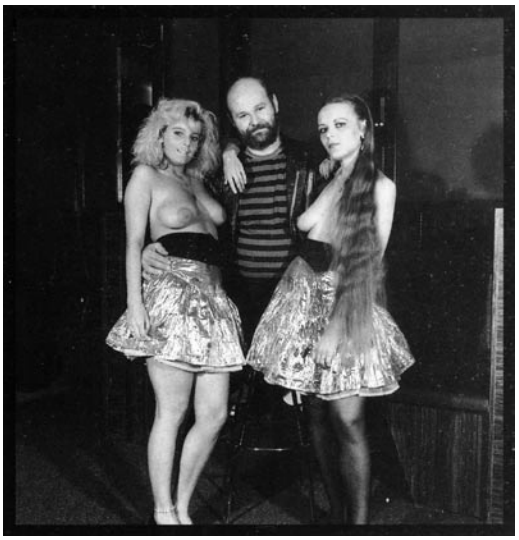

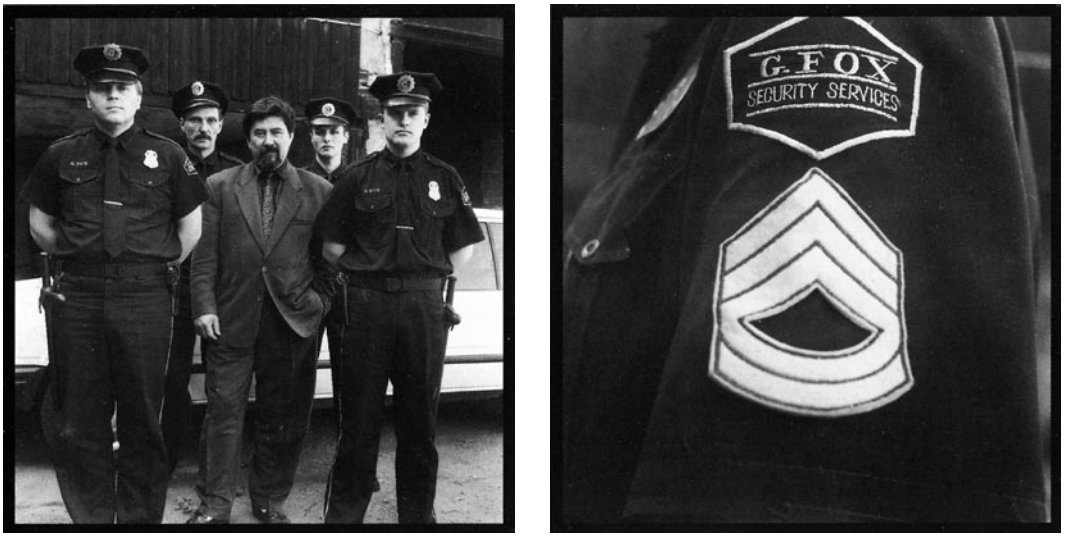
Ryby, drůbež, výrobna lahůdek
(Petr Sklenička)

Využívá strohé černobílé fotografie a zároveň její ušlechtilosti jako u ostatních souborů. Podobně jako u portrétů z dříve vzniklého souboru *Otisky generace* i zde využívá čtvercového formátu. Stejně tak většina portrétovaných lidí hledí fotografovi přímo do objektivu. Fotografie působí stroze, jsou spíše popisné, ale je v nich i jistá známka ironie. Plně popisují tehdejší dobu a lidi na počátku devadesátých let a jejich podnikatelské úmysly.

Noční klub Veverka (Martin Veverka)

G. Fox Security Services (Jiří Liška)

STOP TIME

„Jazz a černobílá fotografie – to se k sobě hodí jako malíř a štětka. Ne proto, že mají k sobě blízko, ale jsou spojovány podobnými emocemi – totiž fantazie je na prvním místě. Kolikrát jsem sám přes fotoaparát poslouchal hvězdy světového jazzu v pražské Lucerně a „ještě je mám schovaný.“ Bohužel většinou stále jen ve formě negativů.
Hankeho fotografie mají tu správnou jazzovou atmosféru, která se při prohlížení vybavuje skoro zvukově. Jak je fajn, že nás neohromuje barevnými efekty, které jsou zavádějící a ruší kouzlo vlastních představ. Stejně jako v dobrém jazzu cítíme ty správné „spodní proudy“ a neumíme je vysvětlit, tak i z Hankeho fotek na nás vyzařuje to kouzlo nevyslovitelného i nepopsatelného, které k dobré fotografii patří.
Takovou inspiraci si dám líbit!“

Jiří Stivín[9]

Jiří Hanke se věnoval hudbě, hrál na kytaru a skládal písňové texty. Tehdy, v šedesátých letech, vznikalo u nás mnoho bigbeatových skupin po vzoru britské scény. A Hanke se stal jako sólový kytarista členem kladenské skupiny *Barclay* v roce 1967. Skupina měla repertoár většinou z vlastních skladeb, celostátně se však neprosadila. Po odchodu ze skupiny v roce 1971 začal Hanke psát sám folkové písně a sám vystupovat. Za píseň *Rytířská balada* v roce 1972 získal druhou cenu v písňové soutěži *„O ptáka Noha“* folkového

sdružení *Šafrán* (**Hutka**, **Merta**, **Třešňák**,...). Soutěž probíhala v pražském divadle *Ateliér* ve Spálené ulici v rámci týdne sdružení *Šafrán*. *„Jako oceněný autor jsem tehdy měl svůj autorský blok ve večeru Jaroslava Hutky. Během mého vystoupení přiběhl do zákulisí několikrát ředitel divadla a žádal o ukončení mé produkce. Díky Jaroslavu Hutkovi jsem svůj blok dohrál, v závěrečném koncertu na konci týdne jsem však již mohl pouze převzít cenu - Klisnu ptáka Noha. Zpívat oceněnou píseň jsem již nesměl. Podobné problémy se v té době k folkové tvorbě neodmyslitelně vázaly,“*[10] říká Jiří Hanke.

Ray Charles, Praha, 1982

V tu dobu se Hanke stále více zajímal o výtvarnou scénu a o fotografii a aktivní hraní opustil, ale na muzikanty nezapomněl. Hudebníky začal fotografovat a v roce 2003 vydal z těchto snímků publikaci *Stop time* v příbramském vydavatelství *Knihovna Jana Drdy*. Ještě před touto knihou v roce 1978 uspořádal výstavu *Jazzové portréty* v *Malé galerii spořitelny v Kladně*. S těmito fotografiemi se zúčastnil i dalších výstav. Na konci sedmdesátých a na počátku osmdesátých let spolupracoval jako fotograf s hudebními časopisy *Gramorevue* a *Melodie*. Podílí se na fotodokumentaci jazzových festivalů a na přípravě plakátů.

Hanke fotografuje hudebníky na jevišti při koncertech, na festivalech, ale i v zákulisí. Snímky z šaten a hotelových pokojů

přinášejí jiný obraz o hudebnících než snímky hudebníků na jevišti před diváky. Atmosféru dotváří i pohled fotografa mezi diváky. Na mnoha záběrech je hudebník zobrazen ve velkém detailu. Mnoho vypovídají gesta, soustředění se na hudební výkon, výraz ve tváři. Při pořizování některých záběrů použil fotograf pohybové neostrosti, na jiných zase hloubkové neostrosti. Fotografuje bez blesku na filmy s vyšší citlivostí. Tyto záběry jsou potom autentičtější, je lépe vyjádřena atmosféra místa. Záběry ze zákulisí, z šaten či večerních oslav v hospůdkách jsou také zajímavé svou náladou. Hudebník je zde viděn jako člověk bez hudebního nástroje při rozhovoru nad kávou. Trochu jiné jsou snímky z Paříže, kde byl Hanke na studijní cestě na konci sedmdesátých let. Muzikant hrající na saxofon v podchodu metra a kolem něj chodící lidé, ničeho si nevšímají. Jen tu a tam se někdo ohlédne. Z fotografií je cítit napětí a hudební výkon, ale i radost z hudby.

Každá Hankeho fotografie je pečlivě popsaná - datum a místo vzniku a hlavně jméno portrétovaného. Fotografická publikace *Stop*

Montparnasse, Paris, 1979

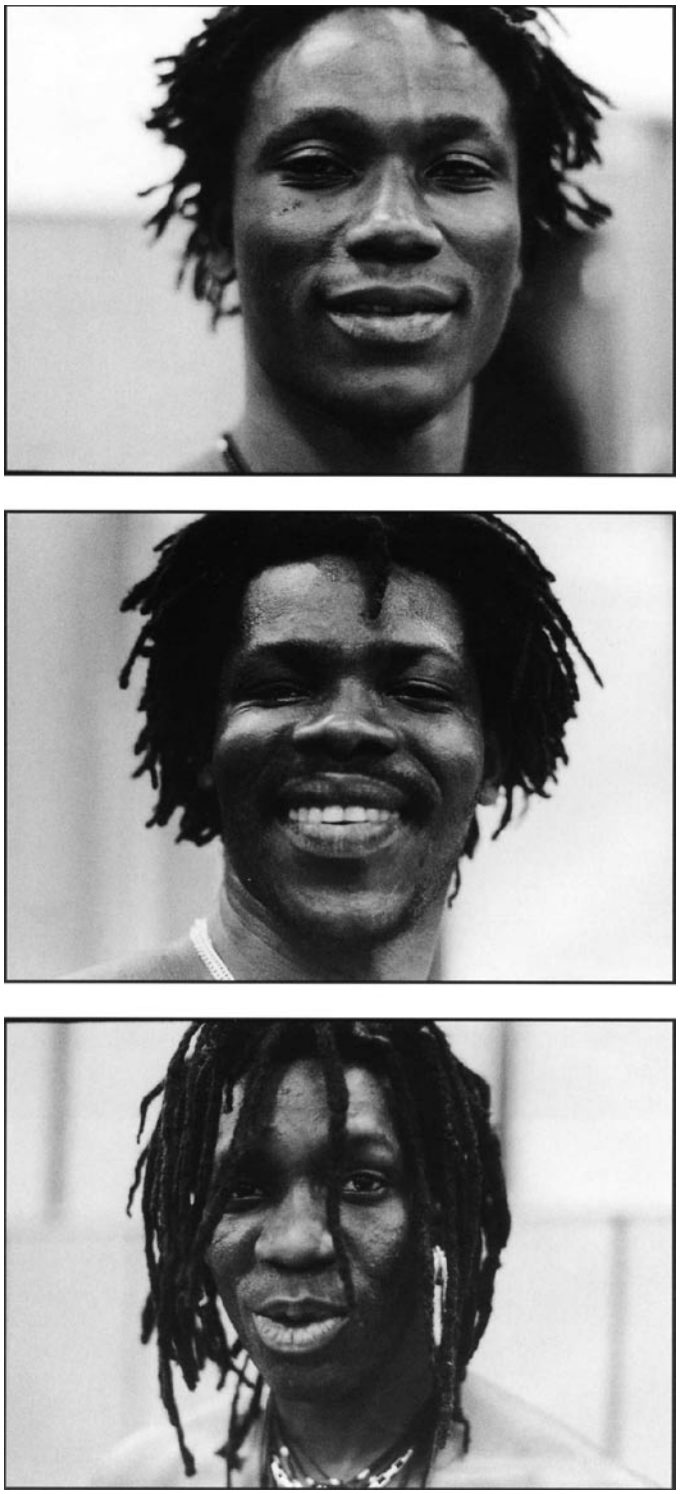
time, kde je výběr z těchto fotografií, obsahuje i krátkou biografii zobrazených hudebníků. Úvodní slovo na začátku této knihy je od **Jiřího Stivína**. Vysvětlení pojmu, který je i názvem knihy, je od **Antonína Matznera** z *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby* z roku 1980.

STOP TIME, *anglicky doslova zastavený čas, v jazzu a moderní populární hudbě často užívaná technika, při níž je sólový hlas doprovázen jen občasnými přiznávkami namísto souvislého rytmického pulsu. Užívá se nejčastěji při tzv. breaku.*[11]

Jazzově posazený *Stop time* je sice jistým způsobem v Hankeho práci výjimečný, ale také se rozvíjí a Hanke na tomto tématu dlouhodobě pracuje.

Jiří Stivín, Kladno, 1982

The M Boup Brothers, Hradec Králové, 1999

Ozvěny

Hanke fotografuje po tři desetiletí na panoramatický formát. Samozřejmě černobíle. S fotoaparátem chodí po Kladně, Bratislavě a v roce 1990 navštívil Ameriku. K fotografiím vytvořeným za oceánem po návratu domů hledá dvojice. Snímky z Ameriky zpočátku vystavuje samostatně. První výstavu uskutečnil v únoru v roce 1991 v *Malé galerii české spořitelny v Kladně* s názvem *New York and Texas*. Výstava měla ještě v témže roce dvě reprízy na zámku v Příbrami a v Kralupech nad Vltavou.

Flat-Iron Building, New York, 1990

Restaurace Silvie, Kladno, 2002

Z těchto paralel pak sestavuje velmi zajímavý cyklus *Ozvěny*.

Manhattanský Flat-Iron Building, čili dům – žehlička konfrontuje později s fotografií restaurace Sylvie. První fotografie vznikla v roce 1990 a druhá o dvanáct let později v Kladně. Obrázek ocelárny Poldi v Kladně z roku 1992 porovnává se snímkem z New Yorku

z roku 1990, na kterém je Brooklyn Bridge. Při návštěvě Petržalky v Bratislavě v roce 1991 mu labutě na tamějším rybníce připomínají bruslící mládež na stadionu v Central Parku v New Yorku na fotografii z roku 1990. Velmi zajímavá konfrontace, kdy se na snímku objevuje více lidí, a na druhém snímku proti lidem staví labutě. Vchod na ranč v Texasu konfrontuje s důlní šachtou v Tuchlovicích. Nejstarší snímek v cyklu je z Kladna z roku 1975, ten konfrontuje s fotografií z New Yorku, kde vyfotil spícího člověka na lavičce na Manhattanu. Prochází Harlemem a zaznamenává na fotografický materiál scénu se starým mužem, která se velmi podobá fotografii ze série *Lidé Pod průhonem* z roku 1982.

Central Park, New York, 1990 / Petržalka, Bratislava, 1992

Výstavu *Ozvěny* pořádal *Pražský dům fotografie* k fotografovým šedesátinám od 22. července do 12. září v roce 2004. Původně výstava měla být retrospektivou autorovi fotografické práce, ale nakonec byly vystaveny fotografie z doposud neukončené kolekce. Bylo vystaveno dvanáct diptychů, jednotlivé fotografie byly zvětšeny na rozměr 35 x 82 cm. Snímky jsou postaveny na výšku, ale i šířkového formátu. Jsou jednoduché, mohly by být postaveny sami o sobě. Jsou trochu jiné, a přece se podobají těm ostatním souborům. Hanke na nich pracoval podobně jako na všech svých ostatních cyklech – dlouhodobě. Tento koncept jen vypovídá jinak

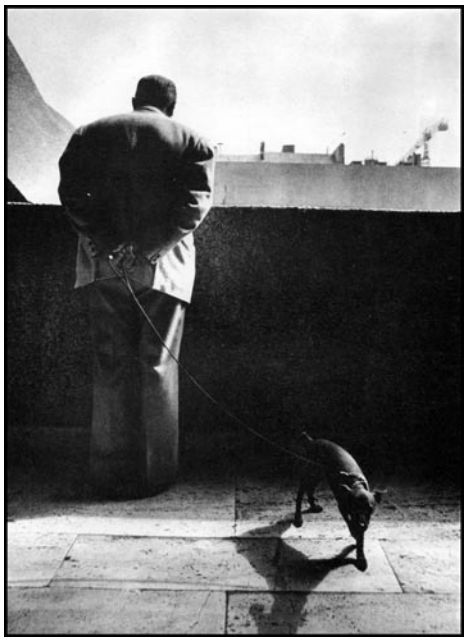

Brooklyn Bridge, New York, 1990 / Poldi, Kladno, 1992

o lidech či o tom co člověk postavil. Jak člověk působí svou silou na naši zem a okolí kolem sebe. Snímky zachycují atmosféru prostředí, vedle sebe staví fotografie, které jsou podobné na první pohled. Dvě budovy, jedna vysoká, fotografovaná z dálky a druhá nižší, fotografovaná z blízka. Nebo rybník a kluziště. Fotografie by mohly stát i jednotlivě, ale v diptychu nabývají dalších myšlenkových hodnot a rozměrů. Fotografie jsou více výtvarné než snímky z ostatních Hankeho souborů. Záběry jsou si podobné hlavně graficky, ale nemají již takovou dokumentární hodnotu jako jiné soubory, které jsou více ucelené a zabývají se jedním tématem, obsahují mnoho záběrů z jednoho místa, například *Lidé Pod průhonem* nebo *Otisky generace*, kde jsou převážně zobrazeny lidé.

Tuto kapitolu jsem zařadila mezi Hankeho dlouhodobé projekty a nazvala stejně jako byla pojmenovaná výstava.

Pařížské fragmenty

FORUM DES HALLES

Autorská výstava s názvem *Pařížské fragmenty* vznikla z fotografií, jak samotný název říká, města Paříže. Tam byl Jiří Hanke na studijní cestě v roce 1979. Společně s malířem a přítelem v jedné osobě **Václavem Frolíkem** v muzeích, galeriích a ulicích tohoto města nasával místní uměleckou atmosféru. Chodil uličkami a po bulvárech, díval se do výkladních skříní a navštívil bleší trh, fotografoval lidi a věci a Paříž. Na jeho fotografiích vidíme obyčejné věci viděné neobyčejně. Hanke byl ovlivněn atmosférou Paříže a surrealisty. Atmosféra je vidět i na mnoha fotografiích lidí, ale spousta záběrů je podobná například snímkům z Kladna.

Boulevard MONTPARNASSE

Hanke fotografoval ve výkladní skříni bustu ženského těla, o níž jsou opřené polštáře s potiskem psů (Forum des Halles). Na jiné fotografii s nádechem surrealismu vidíme hadici v prvním plánu vedoucí pod auto-cisternu v druhém plánu. Zajímavý je úhel pohledu

a celková kompozice, kde auto je vyobrazeno bez kabiny (Quartier Montparnasse). Fotografie výkladních skříní dělali již surrealisté ve třicátých letech, například **Jindřich Štyrský** a ještě dříve **Eugéne Atget**. Ten fotografoval Paříž dokumentačně do roku 1927. Hanke přechází od detailu k celku a na dalších fotografiích objevujeme více prvků. Spoustu džbánků, konví, závaží a ozdob do bytu můžeme spatřit na fotografii *Avenue Georges Lafenestre*. Lidi fotografuje podobným způsobem jako věci. Od detailu přechází k celku. Na jedné fotografii jsou dvě ženy - povídající si pařížanky. Na jiné vidíme v popředí dva muže nezúčastněné děje rámující celkovou kompozici. Uprostřed je starší muž dívající se na lidi v druhém plánu. Některé snímky vyzařují náladu, jiné jsou obyčejnější. Fotografie saxofonisty hrajícím v podchodu metra kolem jdoucím lidem má zvláštní atmosféru. Je jedno z jaké doby tento a jemu podobné snímky pocházejí. I dnes můžeme v Paříži, Praze a jiných městech potkat pouliční hudebníky a vnést se do podobné situace jako Hanke v roce 1979.

Výstava byla uspořádána v roce 1982 na zámku v Kladně a repríza této výstavy byla v Ústí nad Labem v *Galerii Na terase* o rok později. Byl vydán malý katalog a krásná slova na úvod pochází z pera **Miroslava Horníčka**.

FORUM DES HALLES

Quartier MONTPARNASSE

FORUM DES HALLES

Galerie

Jiří Hanke založil v květnu v roce 1977 *Malou galerii spořitelny v Kladně*.

„Co bylo impulsem ke vzniku Malé galerie spořitelny?“: „Nedostatek výstavních možností v Kladně a přímo se k tomu nabízející prostory v hale spořitelny, kde pracuji.“[12]

V sedmdesátých letech byl výstavní prostor pouze v kladenském zámku, kde tuto činnost provozovalo *Okresní muzeum*. Členové skupiny *Ateliér ´74* se rozhodli alespoň nouzově řešit vystavování svých děl. Hanke v tu dobu pracoval jako úředník v pobočce české spořitelny v Kladně. Využil toho, že vedení souhlasilo s jeho návrhem vystavování děl a tak vznikla *Malá galerie české spořitelny*. Před datem vzniku této galerie měli umělci dvě malé skleněné vitríny v přízemním areálu této spořitelny. Výhodou této galerie byly a jsou téměř nulové náklady a zaručená návštěvnost, přesto že se každý, kdo jde do spořitelny za účelem finančním, nemusí ohlédnout za právě probíhající výstavou.

Pohled na původní prostory galerie v přízemí spořitelny z výstavy Karla Kestnera, 1981

Malá galerie spořitelny se stala pouze fotografickou až v pozdějších letech. Z počátku zde vystavovali regionální umělci – malíři, grafici, sochaři, ale i fotografové. Dramaturgie byla zprvu „gulášová“, ale

vystavovat stále bylo co. Velkou výhodou bylo, že spořitelna není kulturní institucí. V tu dobu musela každá galerie, muzeum či kulturní instituce nechat si schválit plán kulturních akcí a výstavní činnost. Hankemu se podařilo hned zpočátku odrazit pokusy o aplikaci všelijakých schvalovacích procedur kdo smí a nesmí vystavovat. To bylo velkou výhodou, protože se zde mohli reprezentovat i takoví umělci, kteří by jinde mohli mít i potíže. Podobně tak i bylo i v pražské výstavní síni *Fotochemy*, která byla podnikovým zařízením. V Sovinci na Moravě vedl od roku 1974 **Jindřich Štreit** jednu z nejprogresivnějších galerií u nás. **Jindřich Štreit** je také fotograf a kromě fotografických a výtvarných výstav pořádal koncerty a divadelní představení. Také v Sovinci měli možnost vystavovat umělci stojící v opozici k oficiální kulturní politice.

Václav Hejna při instalaci své výstavy, 1982

Jako první vystavovali členové skupiny *Ateliér ´74*.

Jana Gratzová – kresby – květen
Anna Tichá – obrazy a kresby – červen
Viktor Stříbrný – kresby – srpen
Václav Frolík – obrazy – září
Josef Vejvoda – obrazy a kresby – říjen

Ještě v prvním roce působení této výstavní síně byla i první fotografická výstava. **Míla Kdýr** prezentuje své fotografie v listopadu. Jako druhý fotograf se v této galerii představuje se svými snímky **Jiří Pergl** v únoru v roce 1978. Jako člen skupiny *Ateliér ´74* se Jiří Hanke mohl zařadit do výstavního plánu již v prvním roce působení

této galerie. Neučinil tak a své snímky z cyklu *Jazzové portréty* vystavil skoro až po roce trvání galerie. Bylo to v dubnu v roce 1978. Spolu s ním reprezentoval své kresby **Josef Blecha**.

V této regionální improvizované galerii se později začínají objevovat díla nejen místních umělců, ale také například v roce 1982 kresby **Karla Součka** nebo kresby a grafiky **Františka Grosse**.

Jiří Hanke má velmi blízko k hudbě, a jako hudebník fotografuje muzikanty a pořádá výstavy k soutěžím *Jazz ve fotografii*. V únoru roku 1979 sestavil výstavu k pátému ročníku této soutěže a ještě v říjnu téhož roku i k šestému ročníku *Jazz ve fotografii*.

Fotoskupina Město, 1985

V roce 1979 Hanke zařazuje do výstavního plánu na červenec až srpen výstavu *Wroclawskie towarzystwo fotograficzne*. V září probíhá výstava **Ladislava Rosíka** a na konci roku v prosinci se prezentuje svými fotografiemi **Eva Hejdová**. V roce 1979 mohli návštěvníci zhlédnout celkem pět fotografických výstav. Mezi těmito výstavami a různými obrazy a kresbami se objevují v galerii i takové prezentace jako v červnu *Výstava k mezinárodnímu roku dítěte*, na tento měsíc plánovaná, protože 1. června je svátek dětí. A na konci tohoto roku je výstava *Paličkovaná krajka* od **Anny Houdkové**. Není to ani umělecká fotografie, ani kresba či jiné výtvarné umění. Paličkovaná krajka patří do uměleckých řemesel. A tedy i v prvních letech působení této galerie je tato výstava ojedinělá, ale proč ne.

V dalších letech fotografické výstavy přibývají. V roce 1980 je jich sedm z celkového počtu třinácti. Tento rok bylo o jednu výstavu více, na počátku měsíce května byly vystaveny dětské kresby. Hned v lednu prezentuje fotografie **Pavel Kovařík** a v únoru **Jaroslav Pergl**. Další tři měsíce vystavují **Jiří Nohava** obrazy, **Zdeněk Větrovec** kresby a grafiku a v květnu a v červnu jsou opět fotografické výstavy. První své snímky prezentuje **Zenom Harasym** a potom **Jiří Onderka**. V srpnu byly k vidění snímky od **Josefa Mouchy** a další měsíc fotografie **Josefa Seiferta**. V říjnu byla sestavená výstava z nejlepších fotografií ze sedmého ročníku soutěže *Jazz ve fotografii*. Z této soutěže byly snímky vystaveny ještě z osmého ročníku v říjnu 1981 a z devátého ročníku v listopadu 1982. Další výstava byla až v roce 1987 a to byl již jedenáctý ročník.

Dagmar Hochová, 1992

Rok 1981 začíná v této galerii fotografickou výstavou **Jiřího Vondráka**. Do konce roku je ještě šest fotografických výstav (**Jaroslav Vyšín** - březen, **Jiří Hanke** senior - červen, **Rudolf Karas** - červenec, **Luděk Švorc** - srpen, *Jazz ve fotografii*, 8. ročník soutěže - říjen a **Karel Kestner** - listopad). Mezi těmito fotografickými výstavami reprezentoval své intarzie v únoru **Alois Donner**, v květnu bylo možné shlédnout dětské kresby a v září paličkované krajky **Anny Houdkové**. Na konci října vystavil obrazy a kresby **Jiří Brynda** a v prosinci malby **Jan Dinga**.

Rok 1982 byl výstavami přímo nabitý. Celkem jich proběhlo patnáct, ale fotografické byly pouze čtyři. Ty byly až v druhé půlce roku. V září vystavoval **Zdeněk Poch** a v říjnu proběhly dvě

fotografické výstavy za sebou, první **Jiřího Nováka** a druhá **Jiřího Bryndy**. V listopadu byly představeny nejlepší snímky z devátého ročníku soutěže *Jazz ve fotografii*. Jinak byly tento rok vystaveny kresby, grafiky a obrazy.

V roce 1983 bylo také více výstav. Celkem čtrnáct a z toho byly jenom tři fotografické. Po **Pavlu Hrdinovi**, který na začátku roku vystavil obrazy, od konce měsíce ledna a po celý únor představují členové *Fotoklubu Kladno* své snímky. Po třech výtvarných výstavách (**František Tomík** - obrazy, **Marie Molová-Peroutková** - kresby a **Václav Frolík** - kresby) na přelomu dubna a května vystavuje fotografie **Jiří Chadima**. Na konci května, jako v předchozích letech, jsou vystaveny dětské kresby. V červnu probíhá třetí a zároveň poslední fotografická výstava tohoto roku. Jiří Hanke představuje svůj cyklus *Pohledy z okna mého bytu*. Úvodní text katalogu napsal **František Stavinoha**. Do konce roku 1983 jsou již jen výtvarné výstavy (**Jaroslav Tyxa** - obrazy, **Luboš Slováček** - plastiky, **Natalja Singerová** - kresby a obrazy, **Václav Kestřánek** - obrazy, **Ivan Šnobl** - obrazy a **Ludvík Jelínek** - obrazy).

15 let Malé galerie české spořitelny, 1992

V roce 1984 nastávají velké změny. Interiér budovy pobočky české spořitelny v Kladně se rekonstruuje. Jiří Hanke dává návrh na nové umístění galerie v této budově a vedení společnosti s tím souhlasí. Ve zvýšeném přízemí vzniká nový prostor pro galerii přímo projektovaný tak, aby se v něm výstavy mohly odehrávat.

Od ledna do května výstavy probíhají ještě v přízemí budovy. V lednu je fotografická výstava *Sedm mladých dokumentaristů*. Další fotografie vystavují **Josef Moucha** v únoru a **Karel Kestner** v dubnu. Poslední výstava v přízemí této budovy je v květnu. **Josef Blecha** se představuje instalací *Jazz v karikatuře*.

V těchto prostorách během osmi let Jiří Hanke zorganizoval osmdesát osm výstav obrazů, kreseb, grafik, plastik a fotografií.

První výstavou v nově vzniklém prostoru byly kresby **Jasana Zoubka** v listopadu roku 1984. V letech 1986 až 1987 ještě probíhají výstavy různých umělců. Fotografické výstavy se střídají s obrazy či kresbami. V roce 1987 převažují fotografické výstavy nad výtvarnými. Hanke jako fotograf uvažuje o tom, že *Malou galerii české spořitelny* specializuje na fotografickou. V Kladně vzniká nová výstavní síň a to dává Hankemu impuls k tomu, že se od roku 1988 specializuje pouze na fotografické výstavy.

Tony Scott na výstavě
Jazzové portréty, 1978

Další zajímavostí je i fakt, že všechny výstavy jsou premiérové. Hanke nedělá reprízy například úspěšných výstav z Prahy. Jen jedna věc se nemění. Sám vymýšlí program, navazuje kontakty, objíždí autory, připravuje vernisáže, myje skla, instaluje a zase svěšuje. To vše skutečně sám bez honoráře a taky bez nákladů na pronájem výstavních prostor, které jsou ve spořitelně. Do fotografických výstav zařazuje mladé autory i klasiky české fotografie - *Grafogramy* **Viléma Reichmanna**, fotografie **Václava Chocholy** a další. Jsou zde vystaveny fotografie různých stylů - portréty, dokument nebo taky inscenovaná fotografie. Kromě českých autorů v Kladně vystavuje překvapivé množství zahraničních fotografů, z nichž ne každý později vystavuje v Praze.

Již v lednu v roce 1988 se reprezentuje **Alain Fleischer**, později **Francois Méchain**, **Wendy Watriss** - *Památník obětem vietnamské války* nebo **Jean-Marie Lecomte** a mnoho dalších. Mezi zajímavé výstavy ještě patří *Tyto dny - listopad 1989*. Je to společná výstava kladenských fotografů, která reaguje o týden dřív než Praha na listopadové události.

Zdeněk Lhoták: Rokytka Aqua park, 2002

Mezi tyto zajímavosti patří série výstav *Autoportrét*, které se po několika letech opakují a vystavují zde stále noví autoři. Autoportrét do své tvorby zařadil snad každý fotograf. Někteří zobrazují svoji identitu, jiní svou duši. Vznikají tak fotografie, kde má autor věrnou podobenku, ale většina snímků vychází z autorovy tvorby. A tak autoportrét můžeme hledat ve všech druzích fotografie - stylizovaný autoportrét **Petra Zhoře** nebo **Petra Velkoborského**, konceptuální umění **Aleše Kuneše** nebo i v instalacích **Zdeňka Lhotáka**. Ten v roce 2002 v rámci společné výstavy členů *SVU Mánes* udělal svůj autoportrét jako instalaci. Místnost bez omítky a podlahy naplnil pískem, vyfotografoval sám sebe ve vymyšlených pozicích, snímky zvětšil do životní velikosti, vystříhal

Z výstavy Autoportrét, 1990

a nalepil na plechové makety, sehnal nafukovacího krokodýla a nainstaloval zahradní sprchu. Vznikla instalace *Rokytka Aqua park* a na Hankeho výstavě *Autoportrét* byla fotografie této instalace.

Dana Bleyová nebo **Viktorie Rybáková** vytváří portréty svých duší. **Dana Bleyová** využívá scanneru, kde při snímání obrazu pohybuje rukama. Touto sérií vyjadřuje svoji nepokojnou duši, tápající a stále hledající smysl života. **Viktorie Rybáková** využívá symbolů. Symbol velryby, která mlčí, odkazuje na hlubiny v člověku, pro které bývá tvář často jen maskou a ozdobou, štítem před zdmi světa. Svůj snímek nazývá *Slepá rybo, v hlubinách ozdobo*.

Jiří Hanke: Po čem si šlapu, 2003

Jiří Hanke v roce 2003 započal další větší sérii snímků, kterou nazval *Po čem si šlapu* a své snímky zařazuje na výstavy.

Jiří Hanke od roku 1986 portrétuje každého vystavujícího před jeho exponáty. Vzniká tak další série z Hankeho cyklů *Před výstavou*. Každý dle svého vkusu sebestylizuje, čímž vzniká zajímavá sociologická sonda. Někdo stojí a hledí přímo do objektivu, jiný se stylizuje ke svým fotografiím, další je otočen zády. Například **Zdeněk Tmej** se vznáší a **Pavel Mára** napodobuje svým postojem snad název výstavy *Portréty a figury*. Pokud vystavuje více autorů, jsou zobrazeny jako skupina na fotografii. Portrétovaní stojí pod hodinami, které ukazují datum, hodinu a minutu. Tedy

Viktorie Rybáková:
Slepá rybo, v hlubinách ozdobo.
2004

čas, kdy byla výstava zahájena. Pokud jednotlivé fotografie srovnáme do série, dostaneme vizuální chronologii galerie. Jiří Hanke tímto nápadem předběhl novináře a historiky. Sám zaznamenal postupný chod toho, co se stává v okamžiku ukončené výstavy minulostí.

Pro rok 1994 - Rok rodiny - se Jiří Hanke rozhodl vytvořit sérii výstav fotografujících rodičů a dětí. V lednu vystavuje společně **Miroslav Hucek** a **Barbara Hucková**. Po té **Václav Chochola** s dcerou **Blankou Chocholovou**. Tento rok probíhá již dvoustá výstava v této galerii od roku 1977. Hanke pro tuto výstavu volí své a otcovy fotografie pod názvem *Jiří Hanke senior a Jiří Hanke*. Koncepce výstav tohoto roku úzce souvisela s Hankeho cyklem *Otisky generace*.

K výstavám Hanke vydává většinou dvojlistové katalogy, které jsou nápadité graficky. Po polygrafické stránce jsou obyčejné, ale dostačující.

Hanke zvětšuje význam této galerie i při pořádání workshopů. Sám se zúčastnil fotografického projektu *Pro Helvetia*: *Basilej - Petržalka - Kladno* a v roce 1993 uspořádal postupně tři výstavy. První byla v únoru s názvem *Petržalka*, druhá v březnu - *Basel* a třetí v červenci - *Kladno*.

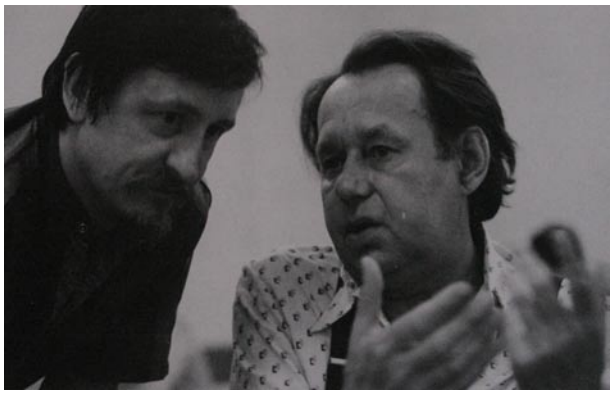
Dalším z Hankeho výborných nápadů jsou autorská portfólia, která vznikají od roku 1989. Každý z dvanácti vystavujících zhotoví třináct autorských pozitivů děl, která vystavuje v Malé galerii a předá je galeristovi. Hanke sestaví portfólia, která rozešle ostatním vystavujícím onoho roku a jedno schová v galerii. Zakládá tak malý archív a společně s portréty ze souboru *Před výstavou* dokumentuje vystavující a činnost galerie.

K posledním změnám v této galerii dochází v roce 2001. Pobočka české spořitelny v Kladně se stěhuje ze staré budovy do nové. A galerie se stěhuje s ní. Kdyby to byla jiná galerie,

například v Praze, možná by zanikla. Ale Jiří Hanke má štěstí. Nový výstavní prostor je umístěn do prvního patra tak, že každý kdo jde do spořitelny, prochází touto galerií. V roce 2003 Jiří Hanke končí svůj pracovní poměr v české spořitelně a věnuje se galerii a fotografování.

Galerie je nekomerční, to znamená, že nezprostředkovává prodej fotografií ani nezastupuje jednotlivé autory. Její náplní je pouze výstavní činnost, v níž se snaží představit to nejlepší ze současné fotografie. Tomu odpovídá i logicky sestavený sled výstav i okolnost, že o vystavování v této galerii usilují přední čeští i zahraniční fotografové.

V roce 2007 *Malá galerie české spořitelny v Kladně* oslaví kulaté narozeniny. Bude to již třicet let, co Jiří Hanke vede galerii. Nechejme se tedy překvapit, jaká bude tato oslava. Určitě to bude zajímavá výstava a snad i pěkný katalog.

Jan Svoboda a Jiří Hanke
foto Karel Kestner, 1986

Organizátor fotografických dílen

„Je to již hodně let, přesně v lednu 1979, kdy vznikla první myšlenka systematického fotografování Kladna, nebo chcete-li dnes módního workshopu – tvůrčí dílny. Bylo to v Havířské hospodě v Zádušní ulici, kde jsme seděli s Danielou Mrázkovou a dalšími přáteli po vernisáži mé první fotografické výstavy v kladenském zámku. Doba však tehdy ještě nenazrála a tak se nepodařilo najít finanční prostředky k uspořádání takové akce. Od té doby vznikly i v Československu některé fotografické dílny, z nichž nejvýraznější se odehrává již po několik let pod organizačním vedením Zbyňka Illka v Chebu.“

Jiří Hanke[13]

V roce 1994 se podařilo Jiřímu Hankemu získat finanční prostředky pro nově vznikající fotografické tvůrčí dílny. Tvůrčí dílny, které by se měly opakovat každý rok. Každý ročník se měl tematicky zabývat jednou oblastí kladenského života. Kladno je pro mnoho lidí známé jako město dolů a horníků a snad proto se první fotografická dílna tematicky zabývala horníky. Finanční prostředky přislíbil Městský úřad v Kladně. Ty se použily na fotografický materiál, uspořádání výstavy a náklady na vydání katalogu. Záštitu nad tímto projektem převzalo *Okresní muzeum v Kladně*. Vzniklý fotografický materiál a fotografie z výstavy zůstávají v majetku a sbírkách tohoto

muzea. Pokud by se ve fotografické dokumentaci Kladna pokračovalo každý rok, vznikla by pro město moc pěkná sbírka vypovídající o tamnějším životním stylu. V letech 1995 až 1996 vznikla druhá část projektu s názvem *Hutníci*. Druhého workshopu se zúčastnili stejní fotografové, a navíc byl pozván **Jaroslav Vyšín**, zaměstnaný v té době jako podnikový fotograf v kladenských hutích. Fotografie z druhého projektu též byly vystaveny v kladenském zámku, ale pro nedostatek financí nebyl vydán katalog. Z této druhé výstavy nebyly již fotografie zařazeny do muzejních sbírek.

Hanke měl plán zmapovat základní témata průmyslového Kladna a po pěti letech chtěl vydat fotografickou publikaci ze vzniklých fotografií. Třetí dílny se měli zúčastnit fotografové pracující s velkoformátovými kamerami. Téma mělo být *Industriální architektura a stavby v Kladně*. Město bohužel zastavilo grant a díky tomu se tato ani další dílny již nekonaly.

Podobně jako Hanke pořádá i **Jindřich Štreit** v rámci výuky na Institutu tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě fotografické dílny. Fotosociologický průzkum *Lidé Hlučínska devadesátých let XX. století* - foceno v letech 1994 - 1995. I Hanke se zúčastnil jiných fotografických dílen, například *Petržalka - Basel - Kladno* v letech 1992 až 1993.

Horníci – fotografická dílna 1994

Kladno měli fotografovat vybraní přední fotografové, kterým by byla zvolená tematika blízká. Pro první ročník fotografické akce v roce 1994 byli pozváni dokumentaristé **Michal Hladík**, **Dana**

Ján Rečo

Ján Rečo

Kyndrová, **Zdeněk Lhoták**, **Ján Rečo** a **Petr Rošický**. Hanke se jako fotograf prvního ročníku nezúčastnil. V té době byl na *Setkání fotografů v Normandii*, kde měl v rámci festivalu i svoji výstavu.

Každý z pěti pozvaných fotografů fotografuje dokument po svém. A tímto způsobem se každý snažil zachytit Kladenské horníky při práci.

Všichni fotografovali horníky při práci v dolech a oběd v závodní jídelně nebo po práci v umývárně. Na fotografiích jsou i kuchařky, uklízečky. **Ján Rečo** pojal za své fotografování portrétů. Zajímavé je řešení horníka ve špinavých roztrhaných montérkách, helma na hlavě a strohé pozadí. V tomto případě neutrální šedá. Na takovýchto fotografiích je na první pohled rozpoznat horník a na jeho výrazu v obličeji těžká hornická práce ve špatných podmínkách někde v dole, hluboko pod zemí. Pro mnohé z nás nepředstavitelná

dřina. Na dalších fotografiích je člověk bez oděvu, horník? Nebo to taky může být i pracující z jiné profese. Je nahý, na svém těle má špinavé jen ruce a obličej. Fotografovaný stojí před neutrálním šedým pozadím. Z jeho výrazu a hlubokých vrásek v obličeji je vidět těžká práce, ale taky údiv. Snad ani pro horníka, který se po práci umývá ve společné umývárně s další stovkou mužů ze směny, není jednoduché, stoupnout si před objektiv fotoaparátu a nemýt na sobě vůbec nic.

Fotografie ostatních autorů jsou více popisné a dokumentují těžkou práci. **Michal Hladík** fotografuje umývárnu s horníky z ptačí perspektivy, jeho snímek působí jako z jiného světa. Potrubí a protisvětlo působí mysticky, ale člověk v obraze dodává této fotografii dokumentární hodnotu. Na dalších záběrech lidé spontánně reagují na fotoaparát a snímky nevybočují z řady sociálního dokumentu. **Dana Kyndrová** fotografuje dokument. Její snímky popisují těžkou práci.

Zdeněk Lhoták v některých záběrech používá velkého detailu, neostrosti a snímek působí velmi tajemně. Nezaměřuje se na přímou dokumentaci reality, ale fotografie plně vyjadřují atmosféru onoho místa. Na jiných fotografiích, kde je horník při práci, se také soustředí na popis atmosféry v dole, ze snímků je cítit napětí a těžká práce.

Zdeněk Lhoták

Katalog k projektu vydalo *Okresní muzeum v Kladně*, návrh katalogu a úvodní slovo je od autora a organizátora projektu Jiřího Hanke. Technický úvod s názvem *Kladno, uhlí a horníci* napsal **Ondřej Picek**. Zmiňuje se o prvních nálezech uhlí na Kladensku a o těžké práci horníků.

Fotografie na obálce je od **Michala Hladíka** a zachycuje tabuli s nápisem *Zdař bůh nad vchodem do dolů*.

Michal Hladík, narozen 23. března 1962 v Praze, vystudoval Střední průmyslovou školu strojní, v letech 1982 až 1984 základní vojenská služba, v letech 1984 až 1990 fotografem ve Fakultní nemocnici v Praze – Motole, od roku 1990 fotograf na volné noze, v roce 1992 fotografem deníku Prostor, žije v Praze.

Michal Hladík

Dana Kyndrová

Dana Kyndrová, narozena 4. dubna 1955 v Praze, v letech 1974 až 1979 vystudovala filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, dvanáct let vyučovala ruský a francouzský jazyk na strojní fakultě ČVUT a AMU, od roku 1992 fotografka na volné noze. Fotografuje od roku 1973. Členka fotografické agentury Signum, žije v Praze.

Zdeněk Lhoták, narozen 15. května 1949 v Trutnově, v roce 1974 vystudoval FTVS v Praze, v roce 1985 vystudoval FAMU v Praze, člen Asociace fotografů v Praze, pracuje jako volný fotograf pro různá nakladatelství, od roku 1990 pracuje i pro agenturu Black Star v New Yorku. Jeho cyklus s názvem Spartakiáda získal druhou cenu World Press Phota v roce 1986. V roce 1992 fotografem deníku Prostor, žije v Praze.

Zdeněk Lhoták

Ján Rečo, narozen 7. ledna 1948 v Sečovskej Polianke, v letech 1963 až 1967 vystudoval stavební průmyslovku v Košicích, v letech 1973 až 1977 vystudoval FAMU v Praze, od roku 1977 svobodné povolání, žije v Praze.

Petr Rošický, narozen 3. října 1959 v Praze, ve fotografii autodidakt, v letech 1982 až 1986 laborant ČTK v Praze, v letech 1986 až 1990 fotografem ve Fotografii Praha výrobní družstvo, od roku 1990 svobodné povolání, v roce 1992 fotografem deníku Prostor, žije v Praze.

Závěr

Na závěr bych chtěla poděkovat Jiřímu Hankemu za poskytnutý materiál a odbornou pomoc, Odb. as. MgA. Tomáši Pospěchovi za odborné konzultace.

Jiří Hanke

1944	narozen v Kladně
1961	maturita na JSŠ v Kladně
1962	zaměstnán v kladenské spořitelně
1962 - 1965	základní vojenská služba, první publikované fotografie v Čsl. Vojáku
1965 – 1971	člen beatové skupiny Barclay
1968 – 1976	pracuje s technikou koláže
1971 – 1976	vystupuje s vlastní folkovou písňovou tvorbou
1972	2. cena v soutěži „O ptáka Noha“ folkového sdružení Šafrán
1974	začíná systematická fotografická tvorba
1975 – 1978	člen kladenské tvůrčí skupiny Ateliér ´74
1977	zakládá a dramaturgicky řídí Malou galerii České spořitelny v Kladně
1979	studijní cesta do Paříže
1989	účastníkem 1. Fotokonference „European Exchange“ ve Vratislavi
1990	účast na Fotofestu v Houstonu a pobyt v New Yorku přijat za člena Aktivu volné fotografie při Pražském domu fotografie a Asociace fotografů při Unii výtvarných umělců v Praze
1991	účastníkem 2. Fotokonference „European Exchange“ ve Vratislavi účastníkem fotofestivalu a semináře „EUROPA UDEN RAMMER“, Aurhus, Dánsko

1992	účastníkem workshopu „ Petržalka“, Bratislava
1992	účastníkem workshopu „Basel“, Basilej, Švýcarsko
1993	účastníkem workshopu „Kladno“, Kladno
	stipendium Asociace fotografů na téma „Domovy“
1994	účastníkem „Setkání fotografů v Normandii“, Rouen, Francie
	Organizátor fotografické dílny Kladno 1994 – Horníci
	Stipendium Asociace fotografů na téma „Změny“ (Podnikatelé)
	Vydání publikace „Pohledy z okna mého bytu“ – cena Fotografie – Magazínu Fotografická publikace roku 1995
1995–1996	organizátorem a účastníkem fotografické dílny Kladno 1995 – 1996 – hutníci
	účastníkem fotoprojektu Bohemia – Helvetia
1995	vydání knihy „Lidé z Podprůhonu“
1997	vydání publikace „Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 – 1997“ k 20. výročí galerie
1998	vydání knihy „Otisky generace“ – cena Fotografie – Magazínu Fotografická publikace roku 1999
1999	fotodokumentace a výstava na mezinárodním jazzovém festivalu Jazz Goes To Town, Hradec Králové
2000	3. cena v soutěži Czech Press Photo
2001	plakát a logo mezinárodního jazzového festivalu Jazz Goes To Town, Hradec Králové
	Dramaturgie výstavy „A jdeme o dům dál…“25. výročí Malé galerie spořitelny v Kladně
2003	ilustrace básnické sbírky „J. + J. Hankeovi – Pohledy“ – cena Fotografie Magazínu Fotografická publikace roku 2002

2004 Čestné uznání v soutěži Czech Press Photo

Samostatné výstavy

1978 Kladno, Malá galerie spořitelny – *Jazzové portréty* (s Josefem Blechou)
1979 Kladno, zámek – *Fotografie*, kresbami doprovází národní umělec Karel Souček (katalog Karel Souček)
Kralupy nad Vltavou, ZK Kaučuk
1980 Rožmitál pod Třemšínem, Brdský památník – *Fotografie z Rožmitálska* (katalog J. Hanke)
1981 Praha – Fotochema, *Fotografie 1975 – 1980* (katalog D. Mrázková)
Litvínov, SZK Benar – *Fotografie*
1982 Kladno, zámek – *Pařížské fragmenty* (katalog M. Horníček)
1983 Kladno, Malá galerie spořitelny – *Pohledy z okna mého bytu* (text F. Stavinoha)
Ústí nad Labem, Galerie Na terase – *Pařížské fragmenty*
1984 Kladno, Galerie 55, *Stop time* (katalog K. Moucha)
1985 Kladno, zámek – *Lidé z Podprůhonu* (katalog F. Stavinoha)
1986 Praha, Malá galerie Čs. Spisovatele – *Lidé z Podprůhonu*
1987 Praha, Fotochema – *Otisky generace*, (katalog A. Dufek)
1988 Berlín, Kleine Humboldtgalerie, *Jiří Hanke – Kladno ČSSR* (katalog D. Mrázková, J. Moucha, A. Dufek)
1988 Kladno, Malá galerie spořitelny – 2 x 15 (katalog J. Hanke)
Wroclaw, Foto Medium Art – Widoki z okna mojego mieszkania (katalog P. Sedláček)
1989 Bratislava, komorná galéria – Odtlačky generácie (katalog T. Archlebová)

1989 Brno, Dům pánů z Kunštátu – Lidé z Podprůhonu, Otisky generace (katalog A. Dufek)
Cheb, Galerie 4 – Fotografie z let 1974 – 1989 (katalog D. Mrázková)

1990 Houston, Fotofest – Echoes of a Generation, Views from the Window of my Flat (katalog W. Watriss, F. Baldwin, A. Dufek)
Stuttgart, Galerie Lindemann – Blicke aus meinem Fenster
Reims, Mai de la Photo – Views from the Window of my Flat (text J. Salmon)

1991 Kladno, Malá galerie spořitelny – New York / Texas (katalog J. Moucha)
Praha, Pražský dům fotografie – Pohledy z okna mého bytu (katalog Zd. Kirschner)
Příbram, Zámeček – New York / Texas (se Zd. Lhotákem)
Kralupy nad Vltavou – New York / Texas (se Zd. Lhotákem)

1992 Plzeň, Divadlo Kruh – New York / Texas
Aarhus, Denmark, Galerie Image Views from the Window of my Flat

1993 Perth, Scotland, The Sandeman Library (Fotofeis 1993) – *Echoes of a Generation*
St. Andrews, Scotland, Crawford Arts Center – *Echoes of a Generation*

1994 Kladno, zámek, retrospektiva (text Zd. Kirschner)
Rouen, Centre Photographique de Normandie – *Echo de Generation*
Kladno, Malá galerie spořitelny – *Jiří Hanke starší + Jiří Hanke* (katalog J. Hanke)
Kladno, Galerie Kladenských novin – *Lidé z Podprůhonu*

1995 Glenrothes, Scottland, Corridor Gallery – *Echoes*

of a Generation
Cheb, Galerie 4 – *Podnikatelé*, TV Image (katalog Zd. Kirschner)

1998 Praha, Mánes – *Otisky generace I*
Praha, Národní technické muzeum – *Podnikatelé*
Kladno, Malá galerie spořitelny – *Otisky generace II*

1999 Hradec Králové, Jazz Goes To Town – *Stop Time*
Praha, Galerie FOTO-MAX – *Stop time*

2000 Kladno, Malá galerie spořitelny – *Tvář pro rok 2000*
Kladno, Malá galerie spořitelny – *Jazz for Two* (s kresbami V. Frolíka)

2001 Ostrava, Divadlo J. Myrona – *Podnikatelé*, *Otisky generace*
Praha, Interkamera 2001 – *Pohledy z okna mého bytu*

2002 Potsdam, Galerie im Mobilcenter – *Blicke aus meinem Fenster*

2003 Kladno, Malá galerie spořitelny – *Jiné pohledy z okna* (s poezií J. Hankeové)
Příbram, Galerie F. Drztikola - *Fotografie z let 1980 - 2003*

2004 Kladno, Malá galerie spořitelny - *60 portrétů z let 1974 - 2004*

2004 Praha, Pražský dům fotografie - *Ozvěny*

2005 Hluboš, Galerie TGM zámku Hluboš - *Stop time*

Účast na kolektivních výstavách

1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1984
Jazz ve fotografii, Kralupy nad Vltavou

1983 *Mladí dokumentaristé*, Ostrava, Hrádek nad Nisou

1984 *Sedm mladých dokumentaristů*, Malá galerie spořitelny v Kladně

1986 *Tělo v československé fotografii*, Kroměříž (katalog A. Dufek)
Autoportrét, Malá galerie spořitelny v Kladně
V čase, G4 Cheb, Fotochema Praha

1987 *Aktuální fotografie II – Okamžik*, Moravská galerie Brno (katalog A. Dufek), Bechyně a Cheb
Město - 19 fotografů a jedno téma, Moravská Galerie Brno, G4 Cheb, Galerie výtvarných umění Roudnice nad Labem (katalog A. Dufek)

1988 *Autoportrét 2*, Malá galerie spořitelny v Kladně
Autoportrét v československé fotografii, Bratislava (katalog V. Macek)

1989 *Proměny čs. dokumentární fotografie*, Cheb G4, Praha (katalog P. Scheufler, K. Klaricová, J. Moucha)
Československá fotografie 1945 – 1989, Národní galerie Praha, (katalog D. Mrázková)
150 fotografií, Moravská galerie Brno (katalog A. Dufek)
Portrét v československé fotografii 80. let, Bratislava (katalog M. Bezůchová)
Československý listopad 1989, Praha, Kladno

1990 *Fotofest Houston*, Choise (katalog W. Watriss, F. Baldwin, A. Dufek)
Czech Contemporary Art and Photography, S. Levy Gallery, New York
Tschechoslowakische Photographie der Gegenwart, Köln am Rhein, Metz, Luxembourg, Strasbourg, Freiburg, Erlangen, Bremen, Granollers, Waldkreiburg, Odense (katalog M. Vojtěchovský, Vl. Birgus)
Looking East, Image Gallery, Aarhus
Contemporary Czechoslovak Photographers, Baruch Gallery, Chicago
Four Photographers from East Europe, Kobenhavn
Autoportrét 3, Malá galerie spořitelny v Kladně (katalog J. Hanke)
Contemporary Czechoslovak Photographers, Crawfordsville, San Francisco
Lyon, La Fondation Nationale de la Photographie – Stano – Svolik – Hanke „Trois Photographes de Tchecoslovaque“
Tours, Château – Echoes of a Generation (Photographie Tchecoslovaque)

1991 *10 Jahre Fotogalerie,* Lindemanns, Stuttgart
The Wall / The Fall, Denver, Colorado
Zero Graviti, The Museum of Modern Art, Citybank, Long Island, New York

1992 *Petržalka, Bratislava* (Pro Helvetia)
What´s New: Prague, Art Institut of Chicago (katalog C. Westerbeck)

1993 *Petržalka-Basilej-Kladno*, Kladno - zámek
Krajina, Asociace fotografů, Česká spořitelna Praha
Funkeho Kolín, Kolín – divadlo

1994 *Česká fotografie 1989 – 1994*, Praha, Mánes

1995 *„Židle“, tematická výstava*, Galerie Z, Kladno

1996 *Po pěti letech*, Měsíc fotografie Bratislava
„Světlo“, tematická výstava, Galerie Z, Kladno
Hutníci, fotografická dílna, Kladno – zámek
Zátiší, Asociace fotografů, Národní technické muzeum Praha

1997 *Autoportrét 4*, Malá galerie spořitelny v Kladně (katalog M. Janata)
Fotoprojekt – Bohemia – Helvetia, Galerie 4 Cheb, repríza Kladno
Oh Boy, Witkin Gallery, New York
Naposledy na staré adrese, Pražský dům fotografie, Praha
Jistoty a hledání v české fotografii 90. let, Měsíc fotografie Bratislava, repríza Berlín

1998 *Ján Šmok – fotografovaný, fotografující*, OKD Vltavská, Praha
Osobnosti české fotografie I., Galerie výtvarného umění Benešov
Česká fotografie 90. let, Chicago (katalog M. Vojtěchovský, Vl. Birgus)
Portrét, Asociace fotografů, Národní technické muzeum Praha

1999 *My (1948 – 1989)*, Moravská galerie v Brně (katalog A. Dufek)
Bulletin Board for the New Millenium, Image Gallery, Aarhus

2000 *Fenomén Kladno*, Národní galerie, Veletržní palác Praha
Společnost před objektivem 1918 – 1989, Obecní dům Praha (katalog A. Dufek)
„...a proto Václav Havel“, Pražský hrad, Praha

„Dotyk“, tematická výstava, Galerie Z, Kladno
Czech Press Photo 2000, Staroměstská radnice Praha (3. cena)

2001 *„A jdeme o dům dál...“*, Malá galerie spořitelny v Kladně
Současná česká dokumentární fotografie, Herten, 4.
Internationale Fototage Junge Tschechische Kunst, Leverkusen

2002 *Zlatý fond (1. sbírka fotografií)* založení Národního muzea fotografie v Jindřichově Hradci
Česká a slovenská fotografie 80. a 90. let 20. století, Muzeum umění Olomouc, repríza Dům kultury, Měsíc fotografie Bratislava

2003 *Individuality v dokumentu*, Asociace fotografů, Galerie Fronta, Praha, repríza Jindřichův Hradec, Divadlo J. Myrona, Ostrava
Konfrontace, Malá galerie spořitelny v Kladně

2005 *Pořád jsem to já*, Ambit kláštera františkánů, Praha
Česká fotografie 20. století, Městská knihovna v Praze

Zastoupení ve sbírkách

Galerie výtvarného umění, Benešov
Moravská galerie v Brně
Národní galerie v Praze
Národní muzeum fotografie, Jindřichův Hradec
Okresní muzeum v Kladně
Pražský dům fotografie, Praha
Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze

Centre of Photography, New York
Fondation Nationale de la Photographie, Lyon
Galerie und Buchhaudlung fur Fotografie und Film, Stuttgart
International Centre of Photography, New York
Laser Disc Library, Fotofest Houston
Mason Européenne de la Photographie, Paris
Muzeum Ludwig, Köln am Rheim
Victoria and Albert Muzeum, London
The Anne & Jacques Baruch Collection, Chicago
The University of Texas (Gernheim Collection), Austin
The Witkin Gallery v New Yorku

Použitá literatura

Knihy a publikace

Balajka, Petr a kol.: *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*. ASCO Praha 1993, 451 s., ISBN 80-7046-018-0.
Birgus, Vladimír: *Česká a slovenská fotografie 80. let*. Edice Revue fotografie. Orbis, Praha 1991.
Birgus, Vladimír: *Vývoj československé fotografie v datech 1945 - 1989*. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1990.
Birgus, Vladimír - Mlčoch, Jan: *Česká fotografie 20. století*. UPM, Kant, Praha 2005, 163 s., ISBN (UPM) 80-7101-041-3, ISBN (Kant) 80-86217-89-2.
Birgus, Vladimír - Vojtěchovský, Miroslav: *Česká fotografie 90. let*. Kant, Praha 1998, 205 s., ISBN 80-86217-00-0.
Birgus, Vladimír - Vojtěchovský, Miroslav: *Jistoty a hledání v české fotografii 90. let*. Kant, Praha 1996.
Birgus, Vladimír - Scheufler, Pavel: *Fotografie v Českých zemích 1839 - 1999*. Grada Publishing, Praha 1999, 215 s., ISBN 80-7169-902-0.
Hanke, Jiří: *Lidé z Podprůhonu (1974 – 1989)*. Nakladatelství Kuklík, Praha 1995, 131 s., ISBN 80-901566-5-7.
Hanke, Jiří: *Otisky generace*. Kuklík, Praha 1998, 87 s., ISBN 80-86079-05-8.
Hanke, Jiří: *Pohledy z okna mého bytu*. 1994.
Hanke, Jiří: *Stop time*. Knihovna Jana Drdy, Příbram 2003, 181 s., ISBN 80-86240-71-1.
Janata, Michal: *Malá galerie spořitelny v Kladně 1977-1997*.

Nakladatelství Kuklík, Praha 1997, 71 s., ISBN 901266-8-1.
Kdo je kdo / Česká republika (lexikon). 1991, 1994, 1998, 2002.
Kolektiv autorů: *Alternativní kultura: Příběh české společnosti 1945-1989,* Nakladatelství Lidové noviny 2001, 610 s., ISBN 80-7106-449-1.
Lendelová, Lucia - Pospěch, Tomáš - Rišlinková, Helena: *Česká a slovenská fotografie osmdesátých a devadesátých let 20. století*. Muzeum umění Olomouc, Olomouc 2002, 216 s., ISBN 80-85227-50-9.
Mrázková, Daniela, Remeš, Vladimír: *Cesty československé fotografie*. Nakladatelství Mladá fronta, Praha 1989, 359 s., ISBN 80-204-0015-X.
Nová Encyklopedie českého výtvarného umění. Academia Praha 1995.

Periodika

Ateliér, 1999, č. 14, ročník 12, s. 13, rubrika: Představujeme: Malá galerie spořitelny v Kladně.
Ateliér, 2004, č. 10, ročník 17, s. 6
Birgus, Vladimír: Československá fotorafie v datech 1945 - 1990. *Československá fotografie,* 1990, č. 1-12; 1991, č. 1-12; 1992, č.1-12.
Dzvoníková, A.: Autentická fotografia. *Výtvarnictvo, fotografia, film,* 1990, č. 4.
Fikrlová, Olga: Šedesátník Hanke by nic neměnil. *Příbramský deník,* 17.4.2004.
Flusser, V.: Jiří Hanke - Standpoint. *European Photography*, 1992, č. 50.
Flusser, V: Moc obrazu. *Výtvarné umění,* 1996, č. 3-4.
Fotografie: magazín, 2001, č. 8, s. 8-9, Proč to děláte a co z toho máte?
Hanke, Jiří: Tango – Eduardo Blidner. *Fotografie: magazín,* 2000, č. 10, s. 17.
Hruška, M.: Po stosedmdesáté do spořitelny. *Fotografie,* 1992č. 4.
Hůla, Jiří: Malá galerie spořitelny v Kladně, aneb Autoportrét Jiřího Hankeho. *Denní telegraf,* 14.2.1997.
Chuchma, Josef: Chvála metody. *Respekt,* 13.12.1998.
Chuchma, Josef: Fotograf Jiří Hanke má hudbu rád. *MF dnes,* 17.4.2004.
Janata, Michal: Hledání archimédovského bodu. *Fotografie: magazín,* 2003, č. 5, s. 11-14.
Janata, Michal: Dokumentární symbolismus Jiřího Hankeho. *Kladenské noviny,* 13.4.1994.

Janata, Michal: Jiří Hanke 1977-1991. *Ateliér,* 1992, č. 8.
Janata, Michal: Největším nepřítelem je čas. *Kladenské noviny,* 6.4.1994.
Kirschner, Zdeněk: Úvodní slovo k výstavě v Kladenském zámku. *Ateliér,* 1994, č. 10.
Klimpl, P.: Hankeho generační úvaha. *Revue Fotografie,* 1987, č. 2.
Kuchyňka, Zdeněk: Kladno se stalo jeho životním tématem. *MF Dnes,* 8.2.2002.
Kuneš, Aleš: A jdeme o dům dál... *Ateliér,* 2001, č. 14-15.
Kuneš, Aleš: Fotograf Hanke má v Praze dvě výstavy. *Lidové noviny,* 1.12.1998.
Kuneš, Aleš: Propojení generací. *Ateliér,* 2001, č. 10.
Matějková – Havlíková, I.: Asociace fotografů české republiky se představuje: Jiří Hanke – fotograf a galerista. *Advanced foto – video*, červenec – srpen 2002, s. 32-35.
Matějů, Věra: Proměny autoportrétu. *Fotografie: magazín,* 2004, č. 9, s. 18-23.
Matějů, Věra: Proměny autoportrétu. *Fotografie: magazín,* 2004, č. 9, s. 18-23.
Moucha, Josef: Čtvrtá suma Jiřího Hankeho. *Ateliér,* 1999, č. 2, s. 7.
Moucha, Josef: Generační podobenství. *Československá fotografie,* 1987.
Moucha, Josef: Hankeho Lidé pod Průhonem. *Československá fotografie,* 1986, č. 3, s. 110.
Moucha, Josef: Hankeho mapování Kladna. *Foto - video,* 2003, č. 7-8.
Moucha, Josef: Jiří Hanke - Místo a chvíle. *MF Dnes,* 12.4.1994.
Moucha, Josef: Měsíc co měsíc. *Prostor,* 16.4.1992.

Moucha, Josef: Okno Jiřího Hankeho. *Ateliér,* 1991, č. 20.
Moucha, Josef: Paříž a Kladno. *Československá fotografie,* 1981, č. 9, s. 400.
Mrázková, Daniela: Jiří Hanke. *Československá fotografie,* 1979, č. 30, s. 125.
Mrázková, Daniela: Kladno Jiřího Hankeho. *Československá fotografie,* 1984, č. 3.
Mrázková, Daniela: Otisky generace. *Fotografie: magazín,* 1999, č. 5.
Pospěch, Tomáš: Fotografa J. H. fascinuje záznam času. *MF Dnes,* 12.3.2001.
Oceněné knihy. *Příbramský deník, 25.5.2005*.
Remeš, Vladimír: Jiří Hanke: Pohledy z okna mého bytu. *Československá fotografie,* 1990, č. 4.
Rogl, Vladimír: Barometr času ve fotografii. *Čtení na víkend,* 11.12.1999.
Rogl, Vladimír: Malá galerie - velká láska. *Večerník Praha,* 13.7.2000.
Souček, Karel: Příbramská knihovna vydává knihu. *MF Dnes,* 29.8.2003.
Strahovská, Marie: Jiří Hanke a jeho Kladno. *Československá fotografie,* 1984, č. 3, s. 132-136.

Katalogy k výstavám

Dufek, Antonín: *Jiří Hanke*. Dům umění města Brna, 1989.
Dufek, Antonín: *Město*. Dům umění města Brna, Brno 1987.
Dufek, Antontonín: *Otisky generace*. 1987.
Janata, Michal: *Malá galerie spořitelny v Kladně 1977-1991*. Kladno 1992. Úvodní text Michal Janata, Martin Hruška.
Hanke, Jiří: *Horníci, fotografická dílna – Kladno 1994*. Okresní muzeum Kladno - zámek 1994. Text Ondřej Picek.
Hanke, Jiří: *Lidé pod průhonem*. Okresní muzeum Kladno – zámek 1985. Úvodní text František Stavinoha.
Hanke, Jiří: *Pařížské fragmenty*. Okresní muzeum Kladno - zámek 1982. Úvodní text Miroslav Horníček.
Hanke, Jiří: *Podnikatelé - Kladno - 1992 - 1995*. Kladno 1995. Úvodní text Zdeněk Kirschner.
Hanke, Jiří: *Pohledy z okna mého bytu*. Katowice 1994. Úvodní text Pavel Sedláček.
Mrázková, Daniela: *Hanke, Jiří: Fotografie z let 1974 – 1989*. Okresní kulturní středisko v Chebu 1989.

Seznam citací

1) Z rozhovoru s Jiřím Hanke, s. 3.
2) Z rozhovoru s Jiřím Hanke, s. 3.
3) *Bohumil Hrabal: Adagio Lamentoso*. Z knihy Otisky generace, s. 19.
4 - 8) *Michal Janata: Hledání archimédovského bodu*. Fotografie: magazín 2003, č. 5, s. 16 - 17.
9) *Jiří Stivín*. Z knihy Stop time, s. 28.
10) Z rozhovoru s Jiřím Hanke, s. 29.
11) *Antonín Matzner*. Z knihy Stop time, s. 31.
12) *Proč to děláte a co z toho máte?* Fotografie: magazín, 2001, č. 8, s. 8-9, otázky redakce, s. 40.
13) Rozhovor na úvod katalogu. Z katalogu k výstavě Horníci – fotografická dílna – Kladno 1994, s. 50.

Seznam použitých fotografií

1) *L. Parsons, Paříž, 1979*. Z knihy Stop time. S. 4.
2) *Plakát k jazzovému festivalu.* S. 6.
3) *Petžalka (workshop) - Kladno, 1993.* Fotografie z vernisáže k výstavě v Kladně, s. 8.
5 - 10) *Lidé Pod průhonem.* S. 9 - 12.
11) *Pohledy z okna mého bytu.* S. 13.
12) *Jerry Efeb: Le Voyage.* Fotografie z výstavy Konfrontace, s. 16.
13) *Matthew Hammond: Journey.* Fotografie z výstavy Konfrontace, s. 16.
14) *Pohledy z okna mého bytu.* Fotografie z výstavy Konfrontace, s. 16.
15) *Bohdan Holomíček Vždycky, když jedu kolem.* Fotografie z výstavy Konfrontace, s. 17.
16 - 18) *Pohledy z okna mého bytu*. S. 18.
19) *Pavel Wantoch (1946), mistr v ocelárně, a syn Pavel (1967), řidič desty Kladno, 1987.* Z cyklu Otisky generace, s. 20.
20) *Stanislav Friedlaender S otcem 1987.* S. 21.
21) *Jan Malý, Jiří Poláček, Ivan Lutterer Z cyklu Český člověk (Lanžhot) 1982.* S 21.
22) *Siegfried Schmid (1937), hudebník, a syn Roland (1966), fotograf, Basel, Switzerland, 1992.* S. 21. Z cyklu Otisky generace, s.21.
23) *Jiřina Hankeová (1948), jednatelka, a syn Michael (1972), inženýr - konzultant, Kladno, 1997.* Z cyklu Otisky generace, s. 22.
24) *Helena Lišková (1951), asistentka, a dcera Petra (1972), lékárnice, Kladno, 1997.* Z cyklu Otisky generace, s. 22.
25) *Mgr. Petra Hanke (1972), lékárnice, a syn Dominik (1997), Kladno, 1997.* Z cyklu Otisky generace, s.22.

26) *Marie Janatková (1904), důchodkyně, a dcera Alena Kottová (1930), důchodkyně, Kladno, 1993.* Z cyklu Otisky generace, s. 24.
27) *Alena Kottová (1930), důchodkyně, a dcera Alena (1950), překladatelka, Kladno, 1993.* Z cyklu Otisky generace, s. 24.
28) *Ryby, drůbež, výrobna lahůdek (Petr Sklenička).* Z cyklu podnikatelé, s. 25.
29) *Noční klub Veverka (Martin Veverka).* Z cyklu podnikatelé, s. 26.
30) *G. Fox Security Services (Jiří Liška).* Z cyklu podnikatelé, s. 27.
31) *Ray Charles, Praha, 1982.* Z knihy Stop time, s. 29.
32) *Montparnasse, Paris, 1979.* Z knihy Stop time, s. 30.
33) *Jiří Stivín, Kladno, 1982.* Z knihy Stop time, s. 31.
34) *The M Boup Brothers, Hradec Králové, 1999.* Z knihy Stop time, s. 32.
35) *Flat-Iron Building, New York, 1990 / Restaurace Silvie, Kladno, 2002.* S. 33.
36) *Central Park, New York, 1990 / Petržalka, Bratislava, 1992.* S. 35.
37) *Brooklyn Bridge, New York, 1990 / Poldi, Kladno, 1992.* S. 36.
38) *FORUM DES HALLES.* Z katalogu k výstavě, s. 37.
39) *Boulevard MONTPARNASSE.* Z katalogu k výstavě, s. 37.
40) *FORUM DES HALLES.* Z katalogu k výstavě, s. 38.
41) *Quartier MONTPARNASSE.* Z katalogu k výstavě, s. 39.
42) *FORUM DES HALLES.* Z katalogu k výstavě, s. 39.
43) *Pohled na původní prostory galerie v přízemí spořitelny z výstavy Karla Kestnera, 1981.* Z katalogu k výstavě Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 - 1997, s. 40.
44) *Václav Hejna při instalaci své výstavy, 1982.* Z katalogu k výstavě Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 - 1997, s. 41.
45) *Fotoskupina Město, 1985.* Z katalogu k výstavě Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 - 1997, s. 42.
46) *Dagmar Hochová, 1992.* Z katalogu k výstavě Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 - 1997, s. 43.
47) *15 let Malé galerie české spořitelny, 1992*
48) *Tony Scott na výstavě Jazzové portréty, 1978.* Z katalogu k výstavě

Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 - 1997, s. 45.
49) *Zdeněk Lhoták: Rokytka Aqua park, 2002. S. 46.*
50) *Z výstavy Autoportrét, 1990.* Z katalogu k výstavě Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 - 1997, s. 46.
51) *Jiří Hanke: Po čem si šlapu, 2003.* 47.
52) *Viktorie Rybáková:Slepá rybo, v hlubinách ozdobo. 2004.* S. 47.
53) *Jan Svoboda a Jiří Hanke, foto Karel Kestner, 1986.* Z katalogu k výstavě Malá galerie spořitelny v Kladně 1977 - 1997, s. 49.
54 - 55) *Ján Rečo.* Z katalogu k výstavě Horníci, s. 52.
56) *Zdeněk Lhoták.* Z katalogu k výstavě Horníci, s. 53.
57) *Michal Hladík.* Z katalogu k výstavě Horníci, s. 54.
58) *Dana Kyndrová.* Z katalogu k výstavě Horníci, s. 54.
59) 56) *Zdeněk Lhoták.* Z katalogu k výstavě Horníci, s. 55.

Jmenný rejstřík

Atget, Eugéne 38
Blecha, Josef 42, 45
Bleyová, Dana 47
Brynda, Jiří 43, 44
Dingo, Jan 43
Donner, Alois 43
Drezdowicz, Ladislav 7
Dufek, Antonín 23
Efeb, Jerry 14, 16
Fleischer, Alain 46
Frolík, Václav 4,5,37,41, 44
Gratzová, Jana 5, 41
Gross, František 42
Hammond, Matthew 14, 15, 16
Hanke, Jiří senior 43, 5
Hankeová, Jiřina 4
Hečko, Pavel 22
Hejdová, Eva 42
Hladík, Michal 51, 53, 54
Hojčová, Táňa 7
Holomíček, Bohdan 7, 10, 14, 15, 17, 20
Horníček, Miroslav 38
Houdková, Anna 42, 43
Hrabal, Bohumil 19
Hrdina, Pavel 44

Hucek, Miroslav 48
Hucková, Barbara 48
Chadima, Jiří 44
Chochola, Václav 45, 48
Chocholová, Blanka 48
Jelínek, Ludvík 44
Lilja, Sven 15
Karas, Rudolf 43
Kestner, Karel 43
Kovařík, Pavel 43
Kuneš, Aleš 46
Kyndrová, Dana 10, 11, 51, 53, 54
Lecomte, Jean-Marie 46
Lhoták, Zdeněk 46, 49, 53, 55
Luskačová, Markéta 10, 11
Lutterer, Ivan 22
Kestner, Karel 45
Kestřánek, Václav 44
Kdýr, Míla 41
Malý, Jan 22
Mára, Pavel 47
Matzner, Antonín 31
Méchain, Francois 46
Molová-Peroutková, Marie 44
Moucha, Josef 43, 45
Nohava, Jiří 43
Novák, Jiří 44
Onderka, Jiří 43
Pergl, Jaroslav 43
Pergl, Jiří 41

Picek, Ondřej 53
Poch, Zdeněk 43
Poláček, Jiří 22
Rečo, Ján 52, 55
Reichmann, Vilém 45
Rosík, Ladislav 42
Rošický, Petr 52, 55
Rybáková, Viktorie 47
Sedláček, Pavel 19
Seifert, Josef 43
Schmid, Roland 7
Singerová, Natalja 44
Slováček, Luboš 44
Souček, Karel 6, 42
Stavinoha, František 9, 44
Stivín, Jiří 31
Stříbrný, Vikto 5, 41
Sudek, Josef 14
Šmok, Ján 3
Šnobl, Ivan 44
Štrba, Martin 7
Štreit, Jindřich 10, 41, 51
Štyrský, Jindřich 38
Švorc, Luděk 43
Tichá, Anna 5, 41
Tmej, Zdeněk 47
Tomík, František 44
Tyxa, Jaroslav 44
Vejvoda, Josef 5, 41
Velkoborský, Petr 46

Větrovec, Zdeněk 43
Vondrák, Jiří 43
Vyšín, Jaroslav 43, 51
Watriss, Wendy 46
Zhoř, Petr 46
Zoubek, Jasan 45